

Fremsat den 26. januar 2017 af undervisningsministeren (Merete Riisager)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø og lov om folkeskolen

(Krav om antimobbestrategi, handlingsplan ved problemer med det psykiske undervisningsmiljø, oprettelse af klageinstans, tilsyn, genindførelse af kommunalbestyrelsens behandling af skolelederens beslutninger m.v.)

§ 1

I lov nr. 166 af 14. marts 2001 om elevers og studerendes undervisningsmiljø foretages følgende ændringer:

1. Overskriften til *kapitel 1* affattes således:

»Kapitel 1

Generelle rettigheder og pligter«

2. Efter kapitel 1 indsættes:

»Kapitel 1 a

Pligt til tiltag mod problemer med det psykiske undervisningsmiljø

§ 1 a. Reglerne i dette kapitel gælder for grundskoleundervisning og ungdomsuddannelser.

§ 1 b. Den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, fastsætter en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning, jf. dog stk. 2. Strategien revideres efter behov.

Stk. 2. Skolebestyrelsen på folkeskoler og kommunale internationale grundskoler fastsætter en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning, som en del af værdiregelsættet, jf. § 44, stk. 4, i folkeskoleloven og § 12, stk. 2, i lov om kommunale internationale grundskoler. Er der ikke inden skoleårets begyndelse fastsat en antimobbestrategi, skal kommunalbestyrelsen fastsætte en sådan, som gælder, indtil en antimobbestrategi bliver fastsat af skolebestyrelsen. Strategien revideres efter behov.

§ 1 c. Konstaterer uddannelsesstedets ledelse problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende, udarbejder ledelsen en handlingsplan, hvoraf

det fremgår, med hvilke foranstaltninger problemerne effektivt bringes til ophør. Tilsvarende gælder, hvis uddannelsesstedets ledelse eller en elevs forældremyndighedsindehaver anser det nødvendigt som følge af elevens bekymrende tilstand eller adfærd, herunder sygdom og fravær, på grund af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende.

Stk. 2. Uddannelsesstedets ledelse skal udarbejde handlingsplanen, jf. stk. 1, senest 10 arbejdsdage efter, at der er modtaget oplysning om problemerne. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor en medarbejder på uddannelsesstedet eller ved den kommunale forvaltning for så vidt angår kommunale uddannelsessteder første gang skriftligt eller mundtligt modtager oplysning om problemerne. Handlingsplanen revideres efter behov.

Stk. 3. Uddannelsesstedets ledelse gennemfører de planlagte foranstaltninger i overensstemmelse med handlingsplanen eller sørger for, at dette sker.

Stk. 4. Uanset stk. 1-3 træffer uddannelsesstedets ledelse straks de midlertidige foranstaltninger, som her og nu er nødvendige for at gribe ind over for de konstaterede problemer.

Stk. 5. Uddannelsesstedets ledelse informerer de berørte elever og for elever undergivet forældremyndighed eleverne og forældremyndighedsindehaverne om indholdet af handlingsplanen og om eventuelle midlertidige foranstaltninger.«

3. I § 3, stk. 2, nr. 1, indsættes efter »repræsentere«: »børn.«

4. I § 3, stk. 2, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) Et medlem, der beskikkes efter indstilling fra Børnerådet.«

Nr. 4 bliver herefter nr. 5.

5. I § 3, stk. 2, nr. 4, der bliver nr. 5, ændres »Syv« til: »Seks« og efter »ejerne af« indsættes: »dagtilbuddene og«.

6. Efter kapitel 4 indsættes:

»Kapitel 4 a

Klageadgang

§ 7 a. En elev kan klage over den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedets opgaver efter § 1 b, stk. 1 og 2, og over uddannelsesstedets ledelses opgaver efter § 1 c. Klagen skal være begrundet. Er eleven undergivet forældremyndighed, kan klage også indgives af forældremyndighedsindehaveren. Ved forældremyndighedsindehaverens klage inddrages eleven efter alder og modenhed.

Stk. 2. Klage efter stk. 1 indgives til uddannelsesstedet. Den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, vurderer, om der er grundlag for at give klageren helt eller delvist medhold. Får klageren ikke fuldt ud medhold, sender den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, klagen og begrundelse for afgørelsen og vurderingen videre til Dansk Center for Undervisningsmiljø.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om behandlingen af klagesager, herunder regler om tidsfrister for vurdering og videresendelse af klager.

§ 7 b. Dansk Center for Undervisningsmiljø's daglige leder træffer afgørelse i klagesager efter § 7 a, stk. 2. Centrets daglige leder er i behandlingen af disse klager ikke underlagt bestyrelsens instruktion.

Stk. 2. Centrets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 7 c. Dansk Center for Undervisningsmiljø kan til den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, udstede påbud om opfyldelse af en handlepligt efter § 1 b, stk. 1 og 2, og § 1 c indenfor en rimelig frist.

Stk. 2. De kommunale tilsynsmyndigheder påser efter anmodning fra centret og efter bestemmelserne i kapitel VI og VII i lov om kommunernes styrelse, at vedkommende kommunalbestyrelse efterlever påbud udstedt efter stk. 1.

Stk. 3. Undervisningsministeren tilbageholder efter anmodning fra centret tilskud til et selvejende uddannelsessted, som ikke har efterlevet et påbud udstedt efter stk. 1, indtil dette er efterlevet, eller lader tilskud helt bortfalde.

§ 7 d. Har undervisningsministeren bemyndiget en styrelse under Undervisningsministeriet til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren, kan ministeren fastsætte regler om fremgangsmåden ved og adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelsen, herunder om at afgørelsen ikke kan indbringes for ministeren.

Kapitel 4 b

Tilsyn

§ 7 e. Dansk Center for Undervisningsmiljø fører tilsyn med overholdelsen af bestemmelserne i kapitlerne 1, 1 a, 3 og 4.

Stk. 2. Centret kan til brug for tilsynet forlange enhver oplysning, som centret skønner nødvendig til udførelse af disse opgaver, meddelt af den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet.«

§ 2

I lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 747 af 20. juni 2016, som ændret ved § 13 i lov nr. 1746 af 27. december 2016, foretages følgende ændring:

1. I § 45, stk. 2, indsættes efter 2. pkt.:

»2. pkt. gælder ikke beslutninger truffet efter § 1 c i lov om elever og studerendes undervisningsmiljø.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2017.

Stk. 2. For uddannelsessteder omfattet af § 1 a i lov om elever og studerendes undervisningsmiljø, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, med undtagelse af folkeskoler og kommunale internationale grundskoler skal antimobbestrategien, jf. § 1 b, stk. 1, i lov om elever og studerendes undervisningsmiljø, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, være fastsat senest den 1. oktober 2017.

Stk. 3. § 1, nr. 3-5, får virkning fra førstkommende nybeskikkelse til bestyrelsen for Dansk Center for Undervisningsmiljø.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Baggrund for lovforslaget
3. Lovforslagets hovedpunkter
  - 3.1. Krav om antimobbestrategi
    - 3.1.1. Gældende ret
    - 3.1.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 3.2. Krav om handlingsplan og midlertidige foranstaltninger til imødegåelse af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende
    - 3.2.1. Gældende ret
    - 3.2.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 3.3. Genindførelse af kommunalbestyrelsens mulighed for at behandle skolelederens beslutninger om mobning i folkeskolen
    - 3.3.1. Gældende ret
    - 3.3.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 3.4. Tilsyn og klageadgang over uddannelsessteders ledelses tiltag mod mobning eller lignende
    - 3.4.1. Gældende ret
    - 3.4.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 3.5. Ændret sammensætning af bestyrelsen for Dansk Center for Undervisningsmiljø
    - 3.5.1. Gældende ret
    - 3.5.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 3.6. Mulighed for at afskære klageadgang
    - 3.6.1. Gældende ret
    - 3.6.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
4. Ligestillingsmæssige konsekvenser
5. Lovovervågning
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
7. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
8. Administrative konsekvenser for borgerne
9. Miljømæssige konsekvenser
10. Forholdet til EU-retten
11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
12. Sammenfattende skema

1. Indledning

Med nærværende lovforslag vil det blive et krav for alle uddannelsessteder med grundskoleundervisning og ungdomsuddannelser at fastsætte en antimobbestrategi, herunder om digital mobning.

Lovforslaget indebærer endvidere, at de pågældende uddannelsessteders ledelse i konkrete tilfælde af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende inden for en frist vil skulle udarbejde en handlingsplan, hvoraf det fremgår, med hvilke foranstaltninger problemerne effektivt bringes til ophør. Tilsvarende vil skulle gælde, hvis uddannelsesstedets ledelse eller en elevs forældremyndighedsindehavere anser det nødvendigt som følge af elevens bekymrende tilstand eller adfærd, herunder sygdom og fravær på grund af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende. Uddannelsesstedets ledelse skal efter forslaget endvidere straks træffe de midlertidige foranstaltninger, som her og nu er nødvendige for at gribe ind over for de konstaterede problemer.

Det er vigtigt med en bred inddragelse, hvis tiltagene mod mobning skal få den ønskede effekt. Det følger af børnekonventionens artikel 12, at børn har ret til at udtrykke sig og blive hørt, ligesom forældresamarbejde bl.a. følger af folkeskolelovens formålsbestemmelse. Mens de foreslåede krav efter forslaget retter sig mod uddannelsesstedets ledelse eller den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvaret for uddannelsesstedet, er det ikke tanken herved at udelukke inddragelse af uddannelsesstedets medarbejdere, elever, forældremyndighedsindehavere m.fl.

Lovforslaget indeholder endvidere bestemmelser om tilsyn og klageadgang for elever og mindreåriges forældremyndighedsindehavere, hvis uddannelsesstedet ikke har en antimobbestrategi eller ved manglende eller utilstrækkelig reaktion ved konkrete tilfælde af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende.

Endvidere medtages en ændring af folkeskoleloven, hvorved adgangen for kommunalbestyrelsen til at behandle skolelederens konkrete beslutninger om skolens elever genindføres for så vidt angår mobning på folkeskoler.

Efter forslaget ændres sammensætningen af bestyrelsen for Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) endvidere, så den afspejler, at dagtilbud kan søge rådgivning hos centret.

Endelig indeholder forslaget en mulighed for undervisningsministeren til at afskære klageadgang, hvor ministeren har delegeret sine kompetencer efter loven til en styrelse under Undervisningsministeriet.

2. Baggrund for lovforslaget

Undervisningsministeriet har i samarbejde med Red Barnet, Børns Vilkår og Børnerådet – bistået med faglig sparring fra Mary Fonden – udarbejdet en fælles aktionsplan til forebyggelse og bekæmpelse af mobning på 0-18-årsområdet i Danmark. "Alle for én - aktionsplan til forebyggelse og bekæm-

pelse af mobning i dagtilbud, grundskole og på ungdomsuddannelser" blev offentliggjort den 18. august 2016.

En af de centrale anbefalinger til staten i aktionsplanen var bl.a., at der stilles større lovgivningsmæssige krav til kvaliteten af folkeskolernes antimobbestrategier og til kendskabet og ejerskabet til dem på folkeskolerne.

Det anbefales videre, at der for ungdomsuddannelsesinstitutioner indføres et lovkrav om antimobbestrategier i lighed med på folkeskoleområdet – eventuelt som en del af ungdomsuddannelsernes ordensregler og med inddragelse af elevråd.

Det anbefales også, at digital mobning skal indgå i antimobbestrategierne, samt at afdækning af problemer med mobning kommer til at indgå i de nationale trivselsmålinger for erhvervsuddannelserne.

Det anbefales endvidere, at lovgivningen suppleres af et rådgivende, vejledende og tilsynsførende organ, og at der i tilfælde, hvor institutioner og kommunalforvaltninger lader stå til i forhold til mobning, indføres handlemuligheder fx i form af påbud til institutionen om at sætte ind og om at modtage støtte og hjælp til antimobbearbejdet. Klageorganet skal efter anbefalingen besidde ekspertise i antimobning og kunne rådgive institutioner, børn, unge og forældremyndighedsindehavere. Børn, unge og forældremyndighedsindehavere skal ifølge aktionsplanen have mulighed for at klage til organet, hvis institutionen og kommunalforvaltningen ikke tager de nødvendige tiltag for at stoppe mobning.

Baggrunden for anbefalingen om en klageinstans er, at selvom rigtig mange uddannelsessteder gør et godt stykke arbejde i forhold til mobning, er der stadig for mange elever og forældremyndighedsindehavere, som oplever, at uddannelsesstedets ledelse ikke tager problemet alvorligt, og som efterlades uden handlemuligheder. Af den seneste nationale trivselsmåling i folkeskolen fremgår det, at 20 pct. af eleverne har oplevet mobning inden for det seneste år, ligesom en undersøgelse fra Red Barnet (2015) viser, at 36 pct. af de adspurgte folkeskoler ikke har den lovpligtige antimobbestrategi, samt at seks procent af skolebestyrelsesformændene har oplyst, at de ikke ved, om deres skole har en antimobbestrategi.

På den baggrund indgik den daværende regering (Venstre), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Konservative en aftale af 12. november 2016 om oprettelse af en national klageinstans.

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Krav om en antimobbestrategi

3.1.1. Gældende ret

Det følger af den gældende bestemmelse i § 44, stk. 4, i lov om folkeskolen (folkeskoleloven), jf. lovbekendtgørelse nr.

747 af 20. juni 2016, at skolebestyrelsen fastsætter skolens ordensregler og værdiregelsæt.

Bestemmelsen er affattet ved lov nr. 534 af 12. juni 2009. Det fremgår af bemærkningerne, at der ved værdiregelsæt forstås retningslinjer for god adfærd på skolen og pejlemærker for, hvordan der opnås trivsel for eleverne og de ansatte (et godt psykisk undervisningsmiljø), herunder en overordnet antimobbestrategi, jf. bemærkningerne til § 44, stk. 4, i lovforslag nr. L 186 af 31. marts 2009, jf. Folketingstidende 2008-09, Tillæg A, side 6482 ff.

Efter den gældende bestemmelse i folkeskolelovens § 52 kan ministeren fastsætte almindelige regler om foranstaltninger til fremme af god orden i skolerne. Bemyndigelsen er udmøntet ved bekendtgørelse nr. 697 af 23. juni 2014 om fremme af god orden i folkeskolen.

Efter bekendtgørelsens § 1 skal skolens leder ved hvert skoleårs begyndelse (oplyse) eleverne og forældrene om skolens ordensregler og værdiregelsæt.

Det følger af § 12, stk. 2, i den gældende lov nr. 609 af 6. maj 2015 om kommunale internationale grundskoler, at folkeskolelovens §§ 42-44 om skolebestyrelser og regler fastsat i henhold til disse bestemmelser gælder tilsvarende for kommunale internationale grundskoler.

Skolebestyrelsen på en kommunal international grundskole skal efter gældende ret derfor også fastsætte en overordnet antimobbestrategi som led i skolens værdiregelsæt.

Det følger af de gældende bestemmelser i § 1, stk. 1, § 2, stk. 1, nr. 2 og 6, og § 3, stk. 1, i lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne m.v., at skolens ordensregler og værdiregelsæt skal gøres offentligt tilgængelige på internettet, jf. lovbekendtgørelse nr. 771 af 10. juni 2015.

Der findes ikke et særskilt krav om værdiregelsæt og antimobbestrategi i de øvrige uddannelseslove.

Der findes ikke i den gældende lov nr. 166 af 14. marts 2001 om elevs og studerendes undervisningsmiljø (undervisningsmiljøloven) bestemmelser om fastsættelse af en antimobbestrategi.

DCUM har lanceret en frivillig arbejdsskabelon for antimobbestrategier for grundskolen og ungdomsuddannelserne.

Antimobbestrategien vil kunne indgå som en del af uddannelsesstedets trivselsarbejde og herunder kan revision af strategien være en del af opfølgningen på trivselsmålingen på de uddannelsessteder, som skal gennemføre denne eller gør det frivilligt. Trivselsmålingerne giver et billede af bl.a. det psykiske undervisningsmiljø og kan være med til at afdække problemer med mobning, som antimobbestrategien skal fastsætte retningslinjer for håndteringen af.

For så vidt angår folkeskolen er et af tre mål for folkeskolens udvikling i politisk aftale af 7. juni 2013 om et fagligt løft af folkeskolen, at elevernes trivsel skal styrkes. Derfor

følges og måles på nationalt plan, i den enkelte kommune og på den enkelte skole udviklingen i elevernes trivsel. Den nationale trivselsmåling, som gennemføres årligt blandt eleverne i børnehaveklassen til og med 9. klasse, herunder på de kommunale specialskoler og interne skoler på dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder, skal give kommuner og skoler systematisk viden om elevernes trivsel.

I trivselsmålingen indgår spørgsmål, som kan indikere, om der er problemer med mobning på en skole eller i en klasse. Det vil kunne vise noget om, hvorvidt kulturen på skolen skal ændres.

Af den gældende folkeskolelovs § 56, stk. 3, fremgår, at undervisningsministeren kan fastsætte regler om, at kommunalbestyrelsen skal indberette oplysninger, jf. stk. 2, om elevernes trivsel til ministeriet ved anvendelse af et nærmere fastsat dataformat og med brug af en nærmere bestemt spørgeramme. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om spørgerammen og om, hvordan og hvornår kommunalbestyrelsen tilvejebringer oplysninger om elevernes trivsel.

Efter den gældende bestemmelse i folkeskolelovens § 56 a skal oplysninger om elevers trivsel, jf. § 56, stk. 3, indgå i skolernes undervisningsmiljøvurdering efter undervisningsmiljøloven.

Efter den gældende bestemmelse i folkeskolelovens § 40 a, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen hvert andet år udarbejde en kvalitetsrapport. Kvalitetsrapporten skal beskrive skolevæsenets og de enkelte skolers niveau i forhold til nationale og lokalt fastsatte mål, kommunalbestyrelsens vurdering af niveauet og opfølgning herpå og kommunalbestyrelsens opfølgning på tidligere relevante kvalitetsrapporter. Kommunalbestyrelsen kan vælge at beskrive skolerne i grupper eller kun at fremhæve visse skoler i kvalitetsrapporten.

Det følger videre af § 40 a, stk. 2, at kommunalbestyrelsen, hvis niveauet i skolevæsenet eller på en skole ikke er tilfredsstillende, som en del af kvalitetsrapporten skal udarbejde en handlingsplan med opfølgende initiativer med henblik på at forbedre niveauet i skolevæsenet eller på skolen.

Trivselsmålingen skal indgå i kvalitetsrapporten, jf. § 2, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelse nr. 698 af 23. juni 2014 om kvalitetsrapporter i folkeskolen.

Det er ikke muligt for 10. klasseelever og elever fra andre skoletyper at deltage i den obligatoriske trivselsmåling. Alle grundskoler, dvs. også frie grundskoler og efterskoler, og 10. klasseelever kan lave frivillige trivselsmålinger uden for den obligatoriske indsamlingsperiode i Undervisningsministeriets Trivselsværktøj, som kan findes på www.nationaltrivsel.dk.

Resultaterne fra trivselsmålingerne indgår også i regeringens årlige statusredegørelse for folkeskolens udvikling til Folketinget.

For så vidt angår de gymnasiale uddannelser skal institutionens leder fastlægge et system til kvalitetsudvikling og resultatvurdering i forbindelse med uddannelserne og undervisningen, jf. § 71, stk. 1, i lov nr. 1716 af 27. december 2016 om de gymnasiale uddannelser. Kvalitetssystemet skal indeholde en procedure for selvevalueringer og løbende kvalitetsudvikling med henblik på fx at sikre, at undervisningen er i overensstemmelse med de fastsatte mål, at der er sammenhæng med de aktuelle behov og erfaringer i de videregående uddannelser, og at lærernes kvalifikationer er ajourført fagligt og pædagogisk. Størstedelen af alle gymnasier gennemfører i den sammenhæng elevtilfredshedsmålinger.

I den politiske aftale af 3. juni 2016 om styrkede gymnasiale uddannelser er det besluttet, at der indføres retningsgivende mål for skolernes kvalitetsarbejde. Et af de retningsgivende mål omhandler elevernes trivsel.

Ifølge aftalen skal skolerne i forlængelse af de nuværende trivselsundersøgelser, der gennemføres i henhold til undervisningsmiljøloven, igangsætte indsatser med det mål at opnå en bedre elevtrivsel i de gymnasiale uddannelser, jf. også udmøntelsen i § 59 i lov om de gymnasiale uddannelser. Bemyndigelsen i § 59, stk. 3, i lov om de gymnasiale uddannelser vil blive brugt til at fastsætte regler om årlige målinger af elevernes trivsel på de enkelte uddannelsessteder.

De årlige trivselsmålinger vil indgå i regeringens årlige statusredegørelse om gymnasireformen til Folketinget.

For så vidt angår erhvervsuddannelserne fremgår af den politiske aftale "Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser" fra den 24. februar 2014, at et af målene for erhvervsuddannelserne er, at tilliden til og trivslen på erhvervsskolerne skal styrkes.

Denne del af aftalen er udmøntet i § 4, stk. 3, i lov om erhvervsuddannelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 1077 af 8. juli 2016, hvorefter undervisningsministeren blandt andet kan fastsætte regler om kvalitetsudvikling og -kontrol, herunder om skolernes handlingsplaner for øget gennemførelse.

Dette er sket i bekendtgørelse nr. 367 af 19. april 2016 om erhvervsuddannelser. Efter bekendtgørelsens § 6, stk. 4, skal skolen hvert år gennemføre en trivselsmåling for de elever, der i tidsrummet for målingen modtager skoleundervisning i henhold til erhvervsuddannelsesloven. I henhold til bekendtgørelsens § 6, stk. 6 og 7, gennemføres målingen ved anvendelse af et spørgeskema med tilhørende vejledning, som gøres tilgængeligt på ministeriets hjemmeside, og skolen skal på en lettilgængelig måde oplyse resultaterne af de gennemførte årlige trivselsmålinger på sin hjemmeside. Efter bekendtgørelsens § 6, stk. 5, skal skolen opfordre elever, der ikke har deltaget i en måling på grund af fravær, til at deltage i målingen på et andet tidspunkt.

På erhvervsuddannelserne skal trivselsmålingerne indgå i erhvervsskolernes handlingsplaner for øget gennemførelse, jf. § 7 i bekendtgørelsen om erhvervsuddannelser. Her skal er-

hvervsskolerne redegøre for skolens resultater, sætte nye mål for samt beskrive de indsatser, som skolen gennemfører for at øge elevernes trivsel. Resultaterne af trivselsmålingerne indgår i det statslige kvalitetstilsyn med erhvervsuddannelserne.

De årlige trivselsmålinger vil indgå i regeringens årlige statusredegørelse om implementering af erhvervsuddannelsesreformen til Folketinget.

DCUM har udarbejdet eksemplariske forløb og vejledningsmateriale i forbindelse med gennemførelse og opfølgning på trivselsmålingerne, ligesom centret generelt indsamler, systematiserer og formidler viden om regler og praksis af betydning for undervisningsmiljøet og i forhold til forebyggelse af mobning.

3.1.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Efter gældende ret er alene folkeskoler og kommunale internationale grundskoler forpligtet til at have en antimobstrategi.

Efter forslaget vil det blive et krav til alle uddannelser på grundskole- og ungdomsuddannelsesniveau at have en antimobstrategi, som fastlægger, hvordan uddannelsesstedet vil forebygge og imødegå mobning, herunder digital mobning.

For folkeskolen og de kommunale internationale grundskoler vil kompetencen til at fastsætte en antimobstrategi efter forslaget skulle forblive hos skolebestyrelserne. Dog vil kommunalbestyrelsen efter forslaget skulle fastsætte en antimobstrategi, hvis ikke skolebestyrelsen senest ved skoleårets begyndelse har gjort det. Bestemmelsen foreslås indsat under hensyn til, at ovennævnte undersøgelse fra 2015 viste, at ca. 36 pct. af de adspurgte folkeskoler ikke har den lovpåkrævede antimobstrategi, samt at seks procent af skolebestyrelsesformændene har oplyst, at de ikke ved, om deres skole har en antimobstrategi.

For de øvrige uddannelsessteder, som udbyder grundskoleundervisning og ungdomsuddannelser, vil det være den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvaret for uddannelsesstedet, som skal fastsætte antimobstrategien. Det vil for kommunale uddannelsessteder – udover folkeskolen og kommunale internationale grundskoler – sige kommunalbestyrelsen eller den, som kommunalbestyrelsen bemyndiger hertil, som er ansvarlig for opfyldelsen, mens kravene på et selvejende eller statsligt uddannelsessted varetages af institutionens bestyrelse eller den, som bestyrelsen bemyndiger hertil. Der ligger med andre ord ikke heri et forbud mod at delegerer kompetencen til fx skolens leder eller rektor.

Efter forslaget vil antimobstrategien også skulle indeholde en strategi for at imødegå digital mobning, dvs. mobning via digitale medier fx på sms eller sociale medier, da her vurderes at være en særlig problemstilling. Antimobstrategien vil skulle revideres efter behov.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

3.2. Krav om handlingsplan og midlertidige foranstaltninger til imødegåelse af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende

3.2.1. Gældende ret

Det fremgår af artikel 19 i FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (børnekonventionen), at deltagerstaterne skal træffe alle passende lovgivningsmæssige, administrative, sociale og uddannelsesmæssige forholdsregler til beskyttelse af barnet mod alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbrug, vanrøgt eller forsømmelig behandling, mishandling eller udnyttelse, herunder seksuel misbrug, medens barnet er i forældrenes, værgens eller andre personers varetægt.

Af § 1 i undervisningsmiljøloven, jf. lov nr. 166 af 14. marts 2001, fremgår, at elever, studerende og andre deltagere i offentlig og privat undervisning har ret til et godt undervisningsmiljø, således at undervisningen kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Undervisningsmiljøet på skoler og uddannelsesinstitutioner (uddannelsessteder) skal fremme deltagernes muligheder for udvikling og læring og omfatter derfor også uddannelsesstedets psykiske og æstetiske miljø.

Det fremgår endvidere af de gældende bestemmelser i lovens §§ 6 og 7, at uddannelsesstedets ledelse, når der sker ændringer, der har betydning for undervisningsmiljøet og mindst hvert tredje år, skal udarbejde og offentliggøre en undervisningsmiljøvurdering, der ser på både det fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø.

Undervisningsmiljøvurderingen skal beskrive uddannelsesstedets undervisningsmiljø og eventuelle udfordringer, vurdere disse og indeholde en handlingsplan, hvoraf det fremgår, hvordan de konstaterede problemer skal løses samt forslag til opfølgning på handlingsplanen.

Efter gældende ret findes endvidere en række bestemmelser og regler om fremme af god orden på uddannelsesstederne, herunder med sanktioner ved brud på ordensreglerne. Disse bestemmelser anvendes i dag bl.a. som reaktion på problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende. Sanktioner i henhold til ordensreglerne kan være blandt de foranstaltninger, som anføres i handlingsplanen, eller bruges som midlertidige foranstaltninger, indtil handlingsplanen kan iværksættes.

For så vidt angår folkeskolen kan undervisningsministeren efter den gældende bestemmelse i folkeskolelovens § 52 fastsætte almindelige regler om foranstaltninger til fremme af god orden i skolerne. Bemyndigelsen er, som anført under 3.1.1., udmøntet ved bekendtgørelse nr. 697 af 23. juni 2014 om fremme af god orden i folkeskolen.

Efter bekendtgørelsens § 1 skal skolens leder ved hvert skoleårs begyndelse oplyse eleverne og forældrene om skolens ordensregler og værdiregelsæt. Overholder en elev ikke skolens ordensregler, værdiregelsæt eller i øvrigt almindelige normer for god opførsel, skal årsagen hertil søges afklaret gennem samtaler med eleven og forældrene med henblik på at bibringe forståelse for nødvendigheden af at overholde ordensreglerne mv.

Bekendtgørelsen indeholder regler for sanktionering af elevens tilsidesættelse af skolens ordensregler mv. Skolens leder kan i denne situation iværksætte foranstaltninger over for eleven, jf. bekendtgørelsens § 3. Enhver beslutning herom skal træffes på baggrund af en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder. Foranstaltninger skal stå i rimeligt forhold til elevens forseelse og skal bl.a. vurderes i forhold til forseelsens grovhed, elevens alder, evt. forudgående samtaler, påtaler og advarsler, og om forseelsen er begået forsætligt eller uagtsomt.

Følgende foranstaltninger kan tages i anvendelse, jf. bekendtgørelsens § 6: 1) Eleven kan overføres til anden undervisning på skolen i enkelte timer eller resten af dagen, 2) eftersidning i op til en time, 3) udelukkelse fra undervisningen i indtil en uge, 3) overflytning til parallelklasse på samme eller anden afdeling ved samme skole, 4) overflytning til en klasse på tilsvarende klassetrin på en anden skole i kommunen og 5) udskrivning af folkeskolen af elever fra 10. klasse.

Undervisningsministeriet har gennem årene understøttet det lokale arbejde ved bl.a. disciplinudvalgets "Vejledning om disciplin, god adfærd og trivsel i folkeskolen" fra 2006 og "God orden i folkeskolen" fra 2012.

For så vidt angår de gymnasiale uddannelser fremgår af § 1 i bekendtgørelse nr. 1222 af 4. december 2006 om studie- og ordensregler i de gymnasiale uddannelser, at studie- og ordensreglerne for den enkelte uddannelsesinstitution (skole) skal medvirke til at opfylde uddannelsens formål og bidrage til at godt undervisningsmiljø for elever og kursister.

Endvidere fremgår det af bekendtgørelsens § 2, at lederen af den enkelte skole efter høring af bestyrelsen, elev- og kursistrådet og pædagogisk råd fastsætter studie- og ordensregler gældende for eleverne på skolen. Reglerne skal indeholde skolens regler for almindelig orden og samvær, og hvilke foranstaltninger skolens leder kan iværksætte over for elever, der ikke følger skolens studie- og ordensregler.

Følgende sanktioner kan tages i anvendelse, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 1: 1) Advarsel, 2) udelukkelse fra konkrete arrangementer eller aktiviteter, 3) midlertidig udelukkelse fra undervisningen i indtil 10 dage på et skoleår (udelukkelsen registreres som fravær), 4) henvisning til at aflægge prøve i alle fag, der kan afsluttes med prøve på det pågældende klassetrin i det pågældende år, for elever i de sammenhængende uddannelser til studentereksamen (stx), til højere handelseksamen (hhx) og til højere teknisk eksamen (htx), 5) fortabelse af retten til at blive indstillet til prøve i et eller

flere fag, der afsluttes det pågældende skoleår (prøve i det eller de pågældende fag skal aflægges det følgende år, hvis skolens leder træffer beslutning om, at den pågældende på trods af en eller flere manglende prøver kan oprykkes til næste klassetrin) og 6) bortvisning (udskrivning).

Bekendtgørelsen er opretholdt ved § 74, stk. 8, i lov nr. 1716 af 27. december 2016 om de gymnasiale uddannelser.

For så vidt angår erhvervsuddannelserne følger det af § 50, stk. 1, i den gældende lov om erhvervsuddannelser, jf. lov bekendtgørelse nr. 1077 af 8. juli 2016, at elever, som groft overtræder skolens ordensregler, kan udelukkes fra fortsat undervisning, når mindre vidtgående foranstaltninger forgæves har været anvendt. Efter lovens § 50, stk. 2, fastsætter ministeren endvidere efter indstilling fra Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser nærmere regler om udelukkelse efter stk. 1 og om behandlingen af sager herom.

Af § 47, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 367 af 19. april 2016 om erhvervsuddannelser fremgår det, at skolen skal fastsætte ordensregler for elever i skolens erhvervsuddannelser, at skolen skal informere eleverne om ordensreglerne senest ved undervisningens begyndelse, og at skolen endvidere skal informere det lokale uddannelsesudvalg om reglerne. Efter bekendtgørelsens § 47, stk. 2, skal ordensreglerne blandt andet indeholde regler om god orden og andre regler, som skolen finder hensigtsmæssige (§ 47, stk. 2, nr. 7) samt regler om de forholdsregler, skolen vil iagttage ved overtrædelse af ordensreglerne (§ 47, stk. 2, nr. 8).

I bekendtgørelsens kapitel 11 er der fastsat regler om elevs deltagelse i og udelukkelse fra skoleundervisningen. Det fremgår af § 69, stk. 2, at en elev kun kan udelukkes fra fortsat undervisning, når mindre vidtgående foranstaltninger (herunder støtteordninger i form af kontaktlærer, mentor eller social, personlig eller psykologisk rådgivning efter bekendtgørelsens § 58) forgæves har været forsøgt. Efter § 69, stk. 3, afgør skolen ud fra karakteren og graden af forsømmelserne eller de disciplinære forseelser, hvilke foranstaltninger der skal forsøges iværksat for at undgå at udelukke eleven, herunder de foranstaltninger, der er nævnt i § 58, samtaler, advarsler, midlertidig hjemsendelse, indkaldelse til fornyet skoleophold, overflytning til anden skole og kombinationer heraf. For elever med uddannelsesaftale kan skolen kun træffe sådanne afgørelser efter forhandling med praktikvirksomheden.

Der er ikke i de øvrige institutions- eller uddannelseslove på grundskole- og ungdomsuddannelsesområdet bestemmelser om handlingsplaner i forbindelse med problemer med det psykiske undervisningsmiljø eller om orden eller lignende.

3.2.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

For at sikre en reaktion fra uddannelsesstedets ledelses side i tilfælde, hvor elever oplever problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende, foreslås det, at der fastsættes krav til handling på kort og langt

sigt med henblik på at bringe problemerne til ophør hurtigst muligt.

Det foreslås, at uddannelsesstedets ledelse ved konstatering af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende vil skulle udarbejde en handlingsplan, hvoraf det fremgår, med hvilke foranstaltninger problemerne effektivt bringes til ophør. Tilsvarende vil det skulle gælde, hvis uddannelsesstedets ledelse eller en elevs forældremyndighedsindehavere anser det nødvendigt som følge af elevens bekymrende tilstand eller adfærd, herunder sygdom og fravær på grund af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende.

Uddannelsesstedets ledelse vil efter forslaget skulle udarbejde handlingsplanen senest 10 arbejdsdage efter, at der er modtaget oplysning om problemerne. Fristen vil skulle regnes fra det tidspunkt, hvor en medarbejder på uddannelsesstedet eller ved den kommunale forvaltning for så vidt angår kommunale uddannelsessteder første gang skriftligt eller mundtligt modtager oplysning om problemerne fra en elev, en forælder, en ansat eller andre. Handlingsplanen revideres efter behov for at sikre dens effekt.

Uddannelsesstedets ledelse vil skulle gennemføre de planlagte foranstaltninger i overensstemmelse med handlingsplanen eller sørge for, at dette sker, og uddannelsesstedets ledelse vil endvidere straks skulle træffe de midlertidige foranstaltninger, som her og nu er nødvendige for at gribe ind over for de konstaterede problemer.

Foranstaltningerne kan fx bestå af en ekstra lærer/pædagog i udvalgte timer, ekstra tilsyn i skolegården, fokus på fælles retningslinjer for god klasseledelse, fællesskabsskabende aktiviteter i klassen, trivselsmøder med hver enkelt elev m.v.

Endelig vil uddannelsesstedets ledelse skulle informere de berørte elever og deres forældremyndighedsindehavere om indholdet af handlingsplanen og om eventuelle midlertidige foranstaltninger.

Der ændres med forslaget ikke på ordensreglerne eller reglerne om trivselsmålinger, der følger de forskellige uddannelseslovgivninger.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

3.3. Genindførelse af kommunalbestyrelsens mulighed for at behandle skolelederens beslutninger om mobning i folkeskolen

3.3.1. Gældende ret

Efter en ændring af folkeskoleloven i 2009 (lov nr. 534 af 12. juni 2009 (Præcisering af ansvarsforholdene i folkeskolen mv.)) kan en skoleleders konkrete beslutninger om skolens elever ikke behandles af kommunalbestyrelsen, jf. folkeskolelovens § 45, stk. 2. Er elever eller forældremyndighedsindehavere uenige i en beslutning, må de derfor tage

spørgsmålet op med skolelederen selv. Drejer det sig om klage over en skoleleders (eller en ansats) optræden, herunder hvis lederen har truffet en beslutning, som er i strid med rammer fastsat af kommunalbestyrelsen eller skolebestyrelsen, kan kommunalbestyrelsen dog fortsat behandle sagen.

Tilsynet med kommunerne varetages af Statsforvaltningen med Økonomi- og Indenrigsministeriet som overordnet tilsynsmyndighed, jf. kapitel VI og VII i lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 769 af 9. juni 2015. Statsforvaltningen kan ikke føre tilsyn med undervisningsmiljøloven, da den omfatter både offentlige og private uddannelsessteder. Det almindelige kommunale tilsyn retter sig endvidere mod den virksomhed, der udføres af kommunalbestyrelsen eller på kommunalbestyrelsens vegne. Tilsynets kompetence omfatter således ikke den virksomhed, som udøves af kommunale enheder med selvstændig kompetence, dvs. efter de gældende regler fx skolebestyrelser eller skolelederen for så vidt angår beslutninger, som ikke kan behandles af kommunalbestyrelsen.

3.3.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
Det foreslås, at bestemmelsen i folkeskoleloven ændres, således at skolelederens beslutninger efter den foreslåede § 1 c i undervisningsmiljøloven om handlingsplaner og midlertidige foranstaltninger ved problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende kan behandles af kommunalbestyrelsen.

Der vil være tale om en delvis genindførelse af den kommunale indbringelsesadgang, som blev afskaffet i 2009 med henblik på at tydeliggøre, at skolelederen varetager en række pædagogiske opgaver ift. de enkelte elever, som skolelederen er den kompetente til at varetage.

Denne adgang til at indbringe skolelederens konkrete beslutninger vedrørende skolens elever indrettes, så den kun gælder i forhold til skolens efterlevelse af undervisningsmiljølovens bestemmelser om tiltag mod mobning i den foreslåede § 1 c og ikke øvrige pædagogiske beslutninger. Kommunalbestyrelsen vil således fortsat ikke kunne tage stilling til beslutninger, som skolelederen måtte træffe om fx sanktioner ved elevers tilsidesættelse af skolens ordensregler m.v. i henhold til bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen.

Der foreligger tilslutning fra folkeskoleforligskredsen til den foreslåede ændring af folkeskoleloven, hvorved adgangen for kommunalbestyrelsen til at behandle skolelederens konkrete beslutninger om skolens elever genindføres for så vidt angår mobning på folkeskoler.

Forslaget vil indebære, at ansvaret for eventuelle sager om folkeskolers efterlevelse af de nye mobbestemmelser i første omgang håndteres i kommunalt regi. Kommunalbestyrelsen vil efter forslaget som udgangspunkt kunne tage stilling til enhver sag, hvor en elev eller dennes forældremyndighedsindehavere er utilfreds med skolens beslutninger i henhold til den foreslåede bestemmelse i undervisnings-

miljølovens § 1 c. Kommunalbestyrelsen vil efter almindelige regler om intern delegation i kommunestyret kunne overlade opgaven til forvaltningen, herunder skolens leder.

Det må forventes, at det i praksis kan være vanskeligt for kommunalbestyrelsen eller den centrale kommunale forvaltning at gribe ind i de fagskøn, som ligger til grund for den enkelte skoleleders konkrete beslutninger i forhold til de enkelte elever.

Det findes imidlertid vigtigt, at ansvaret for indsatsen imod mobning principielt er forankret hos kommunalbestyrelsen for så vidt angår hele det kommunale uddannelsesområde. Kommunalbestyrelsen har ansvar for skolens kvalitet, herunder elevernes faglige resultater og trivsel. En manglende håndtering af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende er udtryk for en mangel på ledelse, som kommunalbestyrelsen bør være forpligtet til at gribe ind over for. Ved at genetablere kommunalbestyrelsens ansvar og kompetence i disse sager, vil det også være kommunalbestyrelsen, der bliver ansvarlig for, at eventuelle påbud udstedt af DCUM bliver efterlevet, jf. nærmere herom nedenfor under afsnit 3.4.

Kommunalbestyrelsen vil endvidere gennem ansvaret for de konkrete sager få indblik i praksis og kompetencer på skolerne og dermed også få forbedret mulighed for at iværksætte mere generelle tiltag, hvis det skønnes fornødent.

Bestemmelsen medtages alene i folkeskoleloven og ikke på de øvrige uddannelsesområder omfattet af de foreslåede antimobbebestemmelser, da det alene er i folkeskoleloven, at kommunalbestyrelsen i dag er afskåret fra at tage stilling til skolelederens beslutninger. En sådan afskæring af at indbringe en sag for kommunalbestyrelsen eller for institutionens bestyrelse gælder ikke for de øvrige kommunale uddannelsessteder eller for de selvejende uddannelsessteder, hvorfor ændringen ikke er nødvendig udover i folkeskoleloven.

Det fremgår endvidere af den foreslåede bestemmelse i § 7 a, stk. 2, i undervisningsmiljøloven, jf. forslaget § 1, nr. 6, at klage over uddannelsesstedets ledelses manglende opfyldelse af sin handlepligt efter § 1 c indgives til uddannelsesstedet med henblik på vurdering af den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvaret for uddannelsesstedet, dvs. kommunalbestyrelsen, når det er en klage indgivet af en folkeskoleelev eller dennes forældremyndighedsindehavere.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3.4. Tilsyn og klageadgang over uddannelsessteders ledelses tiltag mod mobning eller lignende

3.4.1. Gældende ret

Der er ingen klagebestemmelser i den gældende undervisningsmiljølov, jf. lov nr. 166 af 14. marts 2001.

Der er endvidere ikke i den gældende undervisningsmiljølovs fastsat bestemmelser om tilsyn med lovens overholdelse. Dansk Center for Undervisningsmiljø var ved lovens vedtagelse ikke tiltænkt en egentlig tilsynsmyndighed. Af lovens forarbejder (besvarelse af spørgsmål nr. 9-11 til lovforslag nr. L 40 af 5. oktober 2000, jf. Folketingstidende 2000-01, Tillæg A, side 1272 ff.) fremgår, at centret ikke tillægges myndighedsopgaver, herunder tilsynsvirksomhed, men at centret som led i indsamling og systematisering af viden om regler og praksis af betydning for undervisningsmiljøet kan iværksætte undersøgelser om uddannelsessteders overholdelse af gældende regler på området.

3.4.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Undervisningsministeriet har i samarbejde med styregruppen bestående af Red Barnet, Børns Vilkår og Børnerådet udarbejdet en aktionsplan til forebyggelse og bekæmpelse af mobning på 0-18 årsområdet, jf. nærmere under afsnit 2.

Det fremgår af aktionsplanen, at der efter styregruppens opfattelse i dag mangler et reelt tilbud at henvise et barn eller en ung til, hvis denne oplever at være blevet udsat for mobning, og hvor skolen enten afviser, at der er tale om mobning eller ikke gør tilstrækkeligt for at rette op på situationen.

Styregruppen peger i den forbindelse fx på, at Folketingets Ombudsmands børnekontor ikke har kompetence til at tage stilling til, hvad der er den faglige rigtige indsats, hvis et barn oplever mobning, men kun kompetence til at tage stilling til, om lovgivningens formelle regler er blevet overholdt.

Derfor har styregruppen anbefalet, at der oprettes et organ med ekspertise i antimobning, der kan rådgive institutioner, børn, unge og forældre, og som eventuelt kan give påbud, hvis uddannelsessteders ledelser ikke følger op på dårlig trivsel og mobning.

Dette skal også ses i sammenhæng med, at den seneste forskning om mobning viser, at mobning ikke kan hægtes op på enkelte individer alene, men er et problem, der opstår i utrygge fællesskaber. Styregruppen har påpeget, at dette mobbesyn fortsat ikke er særligt udbredt blandt praktikere, og at man derfor fortsat i høj grad fokuserer på "offer" og "gerningsmand" i tiltag mod mobning.

Derudover er der peget på et behov for at ensarte praksis på området, og det kan derfor med fordel ske ved at samle rådgivning, viden og erfaring ét sted, hvortil der skal kunne klages, hvis man som elev eller forælder ikke oplever, at skolen gør tilstrækkeligt for at komme mobning til livs.

DCUM er i dag et videnscenter. Formålet med centret er at sikre og udvikle et godt undervisningsmiljø, herunder at yde vejledning og rådgivning til elever og studerende samt uddannelsessteder og myndigheder i undervisningsmiljøspørgsmål.

Det er vurderingen, at indførelse af tilsynsfunktion og klageadgang til DCUM ligger i forlængelse af DCUM's hidtidige opgaver, således at den udvidede kompetence vil kunne bygge på den eksisterende pædagogiske viden på centret, ligesom der vil kunne være et samspil mellem DCUM's aktuelle aktiviteter og de erfaringer, som vil blive indhøstet af centret som led i klagesagsbehandlingen.

Elever vil efter forslaget kunne klage over manglende overholdelse af de foreslåede bestemmelser i undervisningsmiljølovens § 1 b, stk. 1 og 2, og § 1 c med krav om en forebyggende antimobbestrategi, krav om en intervenierende/genoprettende handlingsplan ved konstatering af mobning og gennemførelse af denne, krav om straks at foretage de midlertidige foranstaltninger, som det må anses for nødvendigt for at standse mobningen frem til iværksættelse af handlingsplanen og krav om information om tiltagene. Det, som eleverne kan klage over, er således manglende overholdelse af de handlepligter, som uddannelsesstedets ledelse henholdsvis øverste myndighed får med lovforslaget til at fastsætte en antimobbestrategi, udarbejde en handlingsplan i tilfælde af mobning og foretage de nødvendige midlertidige foranstaltninger m.v. For mindreårige elever kan klage også indgives af forældremyndighedsindehaverne.

Klage skal indgives til uddannelsesstedet. Den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvaret for uddannelsesstedet, skal herefter vurdere, om der er grundlag for at give klager helt eller delvist medhold. Får klageren ikke fuldt ud medhold, vil den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvaret for uddannelsesstedet, skulle sende klagen og begrundelse for afgørelsen og vurderingen videre til DCUM. Herved fastholdes det lokale ansvar for, at det er hvert enkelt uddannelsessted, der tager fat om problemerne og får løst dem lokalt ude på uddannelsesstederne. Formålet er, at hvert enkelt uddannelsessted bliver bedre til selv at løse problemerne.

Undervisningsministeren vil skulle fastsætte regler om behandlingen af klagesager, herunder regler om tidsfrister for vurdering og videresendelse af klager.

Når en elev eller dennes forældremyndighedsindehaver klager til DCUM, vil centret ved en forvaltningsretlig afgørelse skulle tage stilling til, om klagen er berettiget i forhold til de nye krav i undervisningsmiljøloven. Centrets afgørelse vil derfor være en konstatering af, at et uddannelsessteds ledelse eller øverste instans ikke har overholdt de forebyggende eller intervenierende/genoprettende krav i undervisningsmiljøloven i forhold til antimobning, dvs. en konstatering af at den udviste adfærd eller passivitet er ulovlig.

Når DCUM frem til, at der konkret er tale om en tilsidesættelse af en handlepligt, som fortsat består (fx kravet om fastsættelse af en forebyggende antimobbestrategi), gives DCUM adgang til at udstede et påbud til den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvaret for uddannelsesstedet, om at opfylde pligten inden for en rimelig frist. For kommunale uddannelsessteder vil påbuddet skulle rettes

mod kommunalbestyrelsen. For selvejende og statslige uddannelsessteder vil påbuddet skulle rettes mod bestyrelsen for uddannelsesstedet.

Efterlever et kommunalt uddannelsessted ikke et udstedt påbud, vil DCUM efter forslaget kunne anmode de kommunale tilsynsmyndigheder, dvs. i første række Statsforvaltningen, om at påse, at vedkommende kommunalbestyrelse efterlever påbuddet. Statsforvaltningen tillægges således kompetence til at udøve sin såkaldte fagedfunktion. Statsforvaltningens fagedfunktion indebærer, at Statsforvaltningen, hvis det er påkrævet, vil kunne pålægge en kommune at efterleve en bindende afgørelse fra en særlig klage- eller tilsynsmyndighed. Dette indebærer, at Statsforvaltningen vil kunne pålægge en kommune, der nægter at efterleve et påbud fra DCUM, at gøre dette. Statsforvaltningen har som led i fagedfunktionen om fornødent mulighed for at træffe afgørelse om tvangsbøder til de medlemmer af kommunalbestyrelsen, der er ansvarlige for, at kommunalbestyrelsen undlader at efterleve påbuddet, jf. § 50 b i lov om kommunernes styrelse.

Træffer DCUM en bindende afgørelse i form af et påbud, som kommunalbestyrelsen ikke efterlever, vil der således være tale om en klar ulovlighed, som Statsforvaltningen fx ved anvendelse af eller allerede ved de indledende skridt til anvendelse af tvangsbøder over for de ansvarlige kommunalbestyrelsesmedlemmer vil kunne medvirke til at bringe til ophør. Statsforvaltningen vil som led i udøvelsen af fagedfunktionen være forpligtet til at lægge DCUM's bindende afgørelse til grund, medmindre afgørelsen er behæftet med en åbenbar og væsentlig mangel. Statsforvaltningen vil selvstændigt skulle tage stilling til, om betingelserne for at pålægge tvangsbøder er opfyldt, samt om anvendelse af tvangsbøder er påkrævet, eller om andre mindre indgribende foranstaltninger først bør tages i anvendelse. Det er en forudsætning for anvendelse af tvangsbøder, at DCUM's afgørelse anviser, hvilken konkret handlepligt kommunen pålægges. Statsforvaltningen er i sager, hvor en kommune har nægtet at efterleve en bindende afgørelse fra en særlig klage- eller tilsynsmyndighed, forpligtet til at vurdere, om Statsforvaltningens bistand er påkrævet til gennemtvungelse af myndighedens afgørelse.

Efterlever et selvejende uddannelsessted ikke et udstedt påbud, vil DCUM efter forslaget kunne anmode undervisningsministeren om at tilbageholde tilskud til uddannelsesstedet, indtil et påbud er efterlevet, eller at lade tilskud helt bortfalde.

Det er vigtigt at understrege det lokale ansvar for, at hvert enkelt uddannelsessted tager fat om problemerne og får løst dem lokalt ude på uddannelsesstederne. Der er en klar forventning om, at kommunalbestyrelser og institutionsbestyrelser først og fremmest selv skal forebygge og bekæmpe mobning og løse de konkrete konflikter lokalt, og at påbud og sanktioner derfor kun bliver bragt i anvendelse i yderste konsekvens. Formålet er som nævnt foran, at hvert enkelt

uddannelsessted bliver bedre til at tage fat om problemerne og får løst dem lokalt ude på uddannelsesstederne.

Som noget nyt foreslås DCUM endvidere tillagt en egentlig tilsynsfunktion. Tilsynet vil skulle foretages på skriftligt grundlag, dvs. centret kan bede den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvaret for uddannelsesstedet, om at indsende relevant materiale, som dokumenterer fastsættelse af antimobbestrategi, handlingsplaner m.v.

En væsentlig del af tilsynet forventes at bestå i at behandle de indkomne klager. Derudover vil DCUM kunne iværksætte forskellige tilsynsaktiviteter med lovens overholdelse fx i form af stikprøvekontrol af kvaliteten af uddannelsesstederne antimobbestrategier eller undervisningsmiljøvurderinger. Der vil ikke blive tale om tilsynsbesøg.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.5. Ændret sammensætning af bestyrelsen for Dansk Center for Undervisningsmiljø

3.5.1. Gældende ret

Efter den gældende undervisningsmiljølovs § 3, stk. 2, beskikkes bestyrelsen for DCUM med en formand og 14 andre medlemmer af undervisningsministeren på følgende måde:

- 1) Fem medlemmer, der beskikkes efter indstilling fra organisationer og foreninger, der repræsenterer elever og studerende m.v.
- 2) Et medlem, der beskikkes efter indstilling fra Skole og Samfund
- 3) Et medlem, der beskikkes efter indstilling fra Danske Underviserorganisationers Samråd.
- 4) Syv medlemmer, der beskikkes efter indstilling fra organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer ejerne af uddannelsesstederne.

3.5.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Efter forslaget bliver organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer børn og ejerne af dagtilbud, også indstillingsberettiget til bestyrelsen for DCUM. Endvidere beskikkes et medlem af bestyrelsen for DCUM efter indstilling fra Børnerådet under hensyn til, at dagtilbud siden 2006 har kunnet søge rådgivning hos centret om børnemiljø.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3-5, og bemærkningerne hertil.

3.6. Mulighed for at afskære klageadgang

3.6.1. Gældende ret

Der er ikke i undervisningsmiljøloven en generel bestemmelse om klageafskæring, hvor undervisningsministeren har delegeret sine kompetencer til en styrelse under Undervisningsministeriet.

3.6.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det foreslås, at der gives undervisningsministeren bemyndigelse til, hvor ministeren har delegeret sine kompetencer efter undervisningsmiljøloven til en styrelse under Undervisningsministeriet, at afskære muligheden for klageadgang, medmindre der i loven er etableret en klageadgang til andre end ministeren, eller fastsætte regler om fremgangsmåden ved klagen. Forslaget sikrer, at undervisningsministeren med henblik på en effektiv og hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcerne kan henlægge opgaver til styrelser inden for ministeriets ressort.

Forslaget vil betyde, at i de tilfælde, hvor kompetencer er delegeret til en styrelse fra ministeriet, vil styrelsens afgørelser være den endelige administrative afgørelse, ligesom ministeriets afgørelser har været det.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Undersøgelser viser, at der på folkeskoleområdet er flere drenge end piger, der deltager i mobning af andre. På ungdomsuddannelserne er der ved 14-15 års alderen tilsyneladende ingen forskel i omfanget af mobning, som henholdsvis drenge og piger rapporterer, men det er der til gengæld ved 17-18 års alderen. Her oplever 35 pct. flere drenge mobning i skolen, når de sammenlignes med deres jævnaldrende piger – og på arbejdspladsen er forskellen mere end dobbelt så stor – faktisk har hver ottende dreng i 17-18 års alderen på et eller andet tidspunkt inden for en seks måneders periode oplevet at blive mobbet på en ubehagelig måde.

I forhold til ensomhed blandt unge viser en undersøgelse, at flere piger end drenge på både gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser føler sig ensomme.

I forhold til mobning online er der markant flere drenge (46 pct.) end piger (31 pct.), der oplever, at deres forældre sjældent eller aldrig interesserer sig for deres aktiviteter på internettet. Undersøgelsen viser, at pigerne er mere tilbøjelige til at handle på mobning ved fx at tale med en ven eller sige noget til dem, der mobber.

Lovforslaget indfører krav om antimobbestrategier på alle grundskoler og ungdomsuddannelsessteder, om handlingsplaner ved konkrete situationer med mobning m.v. Derudover indføres tilsyn og klageadgang, hvilket også har til formål at sikre, at færre børn oplever mobning. Da der er flere drenge end piger, der i dag oplever mobning, må lovforslagets virkning forventes at være størst for denne gruppe.

5. Lovovervågning

Loven vil blive omfattet af lovovervågning. Som led i lovovervågningen vil Undervisningsministeriet senest to år efter lovens ikrafttræden gennemføre en undersøgelse med det formål at vurdere, om lovens bestemmelser om antimobning og tilsyn har haft den tilsigtede virkning. Resultatet af un-

dersøgelsen vil senest i Folketingssamlingen 2019-20 blive sendt til Folketingets Undervisningsudvalg.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Det samlede lovforslag skønnes at medføre merudgifter på 5,3 mio. kr. i 2017 og 8,5 mio. kr. årligt fra 2018.

Forslaget om oprettelse af en klage- og tilsynsinstans ved Dansk Center for Undervisningsmiljø medfører årlige merudgifter på i alt 3,3 mio. kr. Da lovforslaget træder i kraft den 1. august 2017, forventes udgifterne i 2017 at udgøre 2,6 mio. kr. Den administrative merbelastning for Statsforvaltningen som følge af, at Statsforvaltningen kan anmodes om at påse kommunalbestyrelser efterlevelse af påbud fra Dansk Center for Undervisningsmiljø skønnes at medføre en merudgift på 0,2 mio. kr. årligt fra 2017. Lovforslaget forudsættes kun at medføre marginale merudgifter for selvejende uddannelsessteder. Merudgifterne for staten skønnes således at være 2,8 mio. kr. i 2017 og 3,5 mio. kr. årligt fra 2018.

Indførelsen af krav om udarbejdelse af antimobbestrategi forudsættes ikke at medføre væsentlige merudgifter for kommunale skoler, da det følger af gældende lovgivning, at kommunale grundskoler skal fastsætte en overordnet antimobbestrategi som del af skolens værdiregelsæt. Indførelsen af handlepligt ved problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende, herunder de skærpede tidsfrister, samt genindførelsen af kommunalbestyrelsens mulighed for at behandle skolelederes beslutning om mobning i folkeskoler skønnes at medføre kommunale merudgifter på 2,5 mio. kr. i 2017 og 5,0 mio. kr. årligt fra 2018.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommunerne.

På finansloven for 2017 er der afsat 2,6 mio. kr. årligt til klage- og tilsynsinstansen ved Dansk Center for Undervisningsmiljø, jf. § 20.89.15. Dansk Center for Undervisningsmiljø. De yderligere 0,7 mio. kr. årligt fra 2018 finansieres inden for Undervisningsministeriets ramme og indarbejdes på finanslovsforslaget for 2018. Statsforvaltningens merudgifter og de kommunale merudgifter er finansieret ved Aftale om udmøntning af satspuljen for 2017, jf. § 20.89.04.32. Forebyggelse og bekæmpelse af mobning på finansloven for 2017.

Der er ingen økonomiske konsekvenser for regionerne.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

8. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har positive retssikkerhedsmæssige konsekvenser for borgerne i form af indførelse af en ny klageadgang.

Lovforslaget har en negativ retssikkerhedsmæssig konsekvens ved etablering af hjemmel til at afskære klageadgang fra styrelsen til departementet i de tilfælde, hvor undervisningsministeren har henlagt en opgave til en styrelse under ministerens instruktion.

Bestemmelsen foreslås indsat af formelle grunde og vedrører alene den interne organisering og fordeling af opgaver på Undervisningsministeriets område, hvor behandling af omhandlede klagesager er henlagt til en styrelse under Undervisningsministeriet med henblik på effektiv og hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcerne. Bestemmelsen giver ikke hjemmel til at afskære en klageadgang til centralt hold, der i øvrigt følger af lovgivningen.

9. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 11. november til den 2. december 2016 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Bestyrelsesforeningen for Social- og Sundhedsskolerne, Børne- og Kulturchefforeningen (BKF), Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL), Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Digital dannelse, Center for digital pædagogik, Center for rummelighed, Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO), Danmarks Evalueringsinstitut, Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Lærerforening, Danmarks Privatskoleforening, Danmarks Vejlederforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Blindesamfund, Dansk Center for Undervisningsmiljø, Dansk Erhverv, Dansk Friskoleforening, Dansk Industri, Dansk Musikpædagogisk Forening, Dansk Musikskolesammenslutning, Dansk Ungdoms Fællesråd, Danske Døves Landsforbund, Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Bestyrelserne, Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne, Danske Gymnasier, Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, Danske Handicaporganisationer (DH), Danske Landbrugsskoler, Danske Landbrugsskoler, Danske Musik- og Kulturskoleledere, Danske Professionshøjskoler, Danske Regioner, Danske Skoleelever, Danske SOSU-skoler, Danske Studerendes Fællesråd, Danske Universiteter, Datatilsynet, De private sociale tilbud (LOS), Det Centrale Handicapråd, Det Kriminalpræventive Råd, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, DGI, Dokumentations- og Rådgivningscentret for Racediskrimination, Efterskoleforeningen, Erhvervsskolernes Elevorganisation, FOA - Fag og Arbejde, Fobu, Foreningen af Danske Døgninstitutioner, Foreningen af Frie Fagskoler, Foreningen af Frie Ungdoms-

og Efterskoler, Foreningen af Katolske Skoler i Danmark, Foreningen af Kristne Friskoler, Foreningen af Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark Foreningen af tekniske og administrative tjenestemænd, Foreningen for Forældre til Elever i Fri- og Privatskoler, Foreningsfællesskabet Ligeværd, Forstanderkredsen for produktionsskoler og produktionshøjskoler, Frie kostskolers fællesråd, Frie Skolers Lærerforening, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Gymnasiernes Bestyrelsesforening, Gymnasieskolernes Lærerforening (GL), Handelsskolernes Lærerforening, IndvandreNET, Institut for Menneskerettigheder, Kidsandmedia.dk, KL, LandboUngdom, Landselevbestyrelsen for det pædagogiske område, Landselevbestyrelsen for social- og sundhedsområdet, Landsforeningen af 10. klasseskoler i Danmark, Landsforeningen af forældre til børn i dagtilbud (FOLA), Landsforeningen af produktionsskoleledere, Landsforeningen af Ungdomsskoleledere, Landsorganisationen i Danmark (LO), Landssammenslutningen af Handelsskoleelever, Landssammenslutningen af Højskolernes Elevforeninger, Landssamråd for PPR-chefer, Lilleskolerne - en sammenslutning af frie grundskoler, Læ-

ernes Centralorganisation (LC), Lærerstuderendes Landskreds, MaryFonden, Medierådet for Børn&Unge, Netværket respektum, Private Gymnasier og Studenterkurser, Produktionsskoleforeningen, Professionshøjskolernes Rektorkollegium, Pædagogstuderendes Studieorganisation, Red Barnet, Rektorkollegiet ved de lange videregående uddannelser, Rigsrevisionen, Rådet for Børns Læring, Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser, Rådet for digital sikkerhed, Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Ungdomsuddannelser, Sammenslutningen af Danske socialrådgiverstuderende, Sex og Samfund, Skole og Forældre, Skolelederforeningen, Socialpædagogernes Landsforbund, SOSU-Lederforeningen, SSP samrådet, Studierådet for Ingeniørstuderende i Danmark, Studievalg Danmark, Sygeplejestuderendes Landssammenslutning, Uddannelsesforbundet, Ungdommens Røde Kors, Ungdomsringen, Ungdomsskoleforeningen, Unicef og VUC Bestyrelsesforeningen.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgif- ter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Merudgifter for kommunerne på 2,5 mio. kr. i 2017 og 5,0 mio. kr. årligt herefter. Merudgifter for staten på 2,8 mio. kr. i 2017 og 3,3 mio. kr. årligt herefter.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervs- livet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for er- hvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borger- ne	Ny klageadgang.	Bemyndigelse til at afskære klage- adgang fra styrelse til departe- ment.
Miljømæssige kon- sekvenser	Ingen	Ingen

Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter den gældende lov er overskriften på kapitel 1 "Rettigheder og pligter". Kapitlet indeholder § 1, som indeholder bestemmelser om ret til et godt undervisningsmiljø m.v., om ansvar for opfyldelsen af kravene om et godt undervisningsmiljø m.v., om eleverne og de studerendes medvirken til undervisningsmiljøet og om undervisning, der er undtaget fra loven.

Det foreslås, at *overskriften på kapitel 1* ændres til "Generelle rettigheder og pligter", som en konsekvens af, at der med forslaget indføres pligter i andre kapitler end kapitel 1.

Til nr. 2

Efter den gældende bestemmelse i § 44, stk. 4, i folkeskoleloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 747 af 20. juni 2016, fastsætter skolebestyrelsen skolens ordensregler og værdiregelsæt. Det fremgår af forarbejderne til loven, jf. nærmere under afsnit 3.1.1., at der ved værdiregelsæt forstås retningslinjer for god adfærd på skolen og pejlemærker for, hvordan der opnås trivsel for eleverne og de ansatte (et godt psykisk undervisningsmiljø), herunder en overordnet antimobbestrategi.

Efter den gældende bestemmelse i folkeskolelovens § 52 kan ministeren videre fastsætte almindelige regler om foranstaltninger til fremme af god orden i skolerne. Bemyndigelsen er udmøntet ved bekendtgørelse nr. 697 af 23. juni 2014 om fremme af god orden i folkeskolen.

Efter bekendtgørelsens § 1 skal skolens leder ved hvert skoleårs begyndelse oplyse eleverne og forældrene om skolens ordensregler og værdiregelsæt.

Det følger endvidere af § 12, stk. 2, i den gældende lov nr. 609 af 6. maj 2015 om kommunale internationale grundskoler, at folkeskolelovens §§ 42-44 om skolebestyrelser og regler fastsat i henhold til disse bestemmelser gælder tilsvarende for kommunale internationale grundskoler.

For de øvrige uddannelsesområder gælder ikke et særskilte krav om fastsættelse af en antimobbestrategi.

Efter de gældende bestemmelser i undervisningsmiljølovens §§ 6 og 7 skal uddannelsesstedets ledelse, når der sker ændringer, der har betydning for undervisningsmiljøet og mindst hvert tredje år, udarbejde og offentliggøre en undervisningsmiljøvurdering, der ser på både det fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø. Undervisningsmiljøvurderingen skal beskrive uddannelsesstedets undervisningsmiljø og eventuelle udfordringer, vurdere disse og indeholde en handlingsplan, hvoraf det fremgår, hvordan de konstaterede problemer skal løses samt forslag til opfølgning på handlingsplanen.

Der foreslås indsat et nyt *kapitel 1 a* indeholdende §§ 1 a-1 c. Kapitlet foreslås at skulle indeholde de nye bestemmelser om pligt til tiltag mod problemer med det psykiske undervisningsmiljø.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 1 a vil reglerne i det nye kapitel gælde for grundskoleundervisning og ungdomsuddannelser.

Kapitlet vil derfor omfatte folkeskoler, herunder specialskoler og interne skoler på dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder, kommunale internationale grundskoler, kommunale særlige tilbud om grundskoleundervisning til visse udenlandske børn og unge, statsskolen, europaskolen, ungdomsskoler, frie grundskoler, efterskoler, frie fagskoler, produktionsskoler, institutioner for almengymnasial uddannelse og institutioner for erhvervsrettet uddannelse med undtagelse af voksenuddannelser. Den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse (STU) er også omfattet, i det omfang den foregår på de nævnte uddannelsessteder. Videregående uddannelser og voksenuddannelser er ikke omfattet af det foreslåede nye kapitel 1 a.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 1 b, stk. 1, vil den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvaret for uddannelsesstedet, skulle fastsætte en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning, jf. dog stk. 2.

Antimobbestrategien vil skulle give fælles retningslinjer for arbejdet med mobning ved at beskrive, hvordan uddannelsesstedets ledelse vil forebygge og håndtere mobning. I strategien vil fx kunne indgå formålet med strategien og uddannelsesstedets forståelse af centrale begreber som mobning og digital mobning, herunder med afgrænsning i forhold til konflikter. Derudover kan det være relevant at angive, hvordan mobning forebygges, herunder hvordan fx elever og forældremyndighedsindehavere inddrages, og hvordan uddannelsesstedets ledelse løbende kan være opmærksomt på at

opdage mobning. Der kan endvidere indgå oplysninger om indgriben og genoprettelse i tilfælde af mobning, herunder om hvem på uddannelsesstedet, som er ansvarlige for at viderebringe bekymringer eller klager, og om hvordan elever m.fl. inddrages i processen.

Begrebet digital mobning dækker over krænkende, nedværdigende og ekskluderende handlinger, som børn og unge udsættes for fx gennem sms eller på sociale medier, hvor de interagerer med andre børn og unge, og hvor handlingerne systematisk er rettet mod én eller flere personer. Digital mobning vil omfatte al it-båren mobning, uanset fremgangsmåden, forum eller mobile enhed. Digital mobning kan ramme piger og drenge forskelligt med forskellige konsekvenser til følge.

Antimobbestrategien fastsættes en gang for alle, men revideres efter behov. Det vil ofte være hensigtsmæssigt at tage strategien op på et årligt møde og drøfte, om der er behov for at revidere den. Det kan fx være på baggrund af resultater fra trivselsmålingen eller fra konkrete situationer i det forgangne år. Det er ikke tanken, at strategien skal udarbejdes på ny, men blot at den justeres, hvis det findes nødvendigt.

DCUM har udarbejdet skabeloner til antimobbestrategier for grundskolen og ungdomsuddannelserne.

Antimobbestrategien må fastsættes i tæt samarbejde med skolelederen/rector, og det vil desuden ofte være hensigtsmæssigt at inddrage input fra forældremyndighedsindehavere, elevråd og de ansatte eksempelvis i form af debatmøder eller andet.

Efter børnekonventionens artikel 12 skal et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, have retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet, og barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Bestemmelsen gælder for enkeltsager, som vedrører børn, men også på et kollektivt niveau. Formålsparagrafferne i såvel folkeskoleloven som i lovene om ungdomsuddannelserne er i tråd hermed, idet disse handler om opdragelse til demokrati, og at den enkelte elev lærer at forholde sig til fælles emner. Ikke mindst ved fastsættelsen af en antimobbestrategi er det væsentligt at fokusere på dialog og kommunikation om, hvordan mobning forebygges og bekæmpes mellem eleverne. Elever og medarbejdere vil naturligt anskue mobning ud fra forskellige perspektiver, og forslagene til løsningsmuligheder eller interventionsstrategier vil derfor også ofte være forskellige. Eleverne kan måske se løsninger, som uddannelsesstedets medarbejdere ud fra deres medarbejderperspektiv ikke havde overvejet, og kan i forbindelse med fastsættelsen af strategien også pege på forslag, som ud fra deres elevperspektiv anses for ikke at være hensigtsmæssige eller måske ligefrem kan komme til at virke mod hensigten om at etablere eller genoprette et godt undervisningsmiljø. Som led i en demokratisk proces mod at fremme og vedligeholde et godt

undervisningsmiljø uden mobning, er det derfor væsentligt at inddrage eleverne.

Kravet om en antimobbestrategi foreslås rettet mod den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet. Virkningen bliver, at det for kommunale uddannelsessteder vil være kommunalbestyrelsen, eller den, som kommunalbestyrelsen bemyndiger hertil, som er ansvarlig for opfyldelsen, mens kravene på et selvejende eller et statsligt uddannelsessted varetages af institutionens bestyrelse, eller den, som bestyrelsen bemyndiger hertil. Der ligger med andre ord ikke heri et forbud mod at delegere kompetencen til fx skolens leder eller rektor.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 vil skolebestyrelsen på folkeskoler og kommunale internationale grundskoler skulle fastsætte en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning, som en del af værdiregelsættet, jf. § 44, stk. 4, i folkeskoleloven og § 12, stk. 2, i lov om kommunale internationale grundskoler.

Er der ikke inden skoleårets begyndelse fastsat en antimobbestrategi, skal kommunalbestyrelsen fastsætte en sådan, som gælder, indtil en antimobbestrategi bliver fastsat af skolebestyrelsen. Kommunalbestyrelsen kan bede skolebestyrelsen om straks at fastsætte en antimobbestrategi, men skal selv fastsætte en midlertidig, indtil skolebestyrelsen har fastsat sin egen antimobbestrategi. Strategien bør så vidt muligt tage højde for den enkelte skoles forhold m.v.

Antimobbestrategien revideres efter behov, og som nævnt ovenfor vil det ofte være hensigtsmæssigt at tage strategien op på et årligt møde og drøfte, om der er behov for at revidere den.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2 er en undtagelse fra hovedreglen i stk. 1, hvorefter det ville være kommunalbestyrelsen, der som ansvarlig for folkeskoler og kommunale internationale grundskoler ville skulle fastsætte antimobbestrategien. For folkeskoler og kommunale internationale grundskoler vil det være stk. 2, som finder anvendelse, mens det for alle de øvrige uddannelsessteder omfattet af reglerne i kapitel 1 a vil være stk. 1, som finder anvendelse.

Ifølge den gældende folkeskolelovs § 44, stk. 4, fastsætter skolebestyrelsen skolens ordensregler og værdiregelsæt. Spørgsmål om ordensregler og eventuelt værdiregelsæt reguleres fortsat i de respektive institutions-, tilskuds- og uddannelseslove.

Efter lovbemærkninger til lov nr. 534 af 12. juni 2009 skal ved værdiregelsæt forstås retningslinjer for god adfærd på skolen og pejlemærker for, hvordan der opnås trivsel for eleverne og de ansatte (et godt psykisk undervisningsmiljø), herunder en overordnet antimobbestrategi jf. bemærkningerne til § 44, stk. 4, i lovforslag nr. L 186 af 31. marts 2009, jf. Folketingstidende 2008-09, Tillæg A, side 6482 ff.

Det følger endvidere af § 12, stk. 2, i lov om kommunale internationale grundskoler, at folkeskolelovens §§ 42-44 om

skolebestyrelser og regler fastsat i henhold til disse bestemmelser gælder tilsvarende for kommunale internationale grundskoler.

Den foreslåede bestemmelse i § 1 b, stk. 2, får den virkning, at kravet om at fastsætte en antimobbestrategi formelt flyttes fra folkeskoleloven og dermed også fra lov om kommunale internationale grundskoler til undervisningsmiljøloven. Samtidig stilles som noget nyt eksplicit krav om, at strategien forholder sig til digital mobning. Som noget nyt vil kommunalbestyrelsen endvidere skulle fastsætte antimobbestrategien, hvis ikke skolebestyrelsen har gjort det. Kommunalbestyrelsens antimobbestrategi vil gælde, indtil skolebestyrelsen har fastsat en antimobbestrategi.

Et uddannelsessted vil på sin hjemmeside kunne anvende et ikon udarbejdet af undervisningsministeren for at gøre opmærksom på at have fastsat en antimobbestrategi.

Det vil være frivilligt for skolerne at gøre brug af ikonet, og brugen er ikke betinget af en godkendelse af strategien fra ministeriets eller DCUM's side.

Det følger af de gældende bestemmelser i § 1, stk. 1, § 2, stk. 1, nr. 2 og 6, og § 3, stk. 1, i lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne m.v., at skolens antimobbestrategi skal gøres offentligt tilgængelig på internettet, jf. lovbekendtgørelse nr. 771 af 10. juni 2015.

Det foreslås endvidere i det foreslåede § 1 c, stk. 1, at uddannelsesstedets ledelse ved konstatering af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende vil skulle udarbejde en handlingsplan, hvoraf det fremgår, med hvilke foranstaltninger problemerne effektivt bringes til ophør. Efter forslaget vil det tilsvarende gælde, hvis uddannelsesstedets ledelse eller en elevs forældremyndighedsindehavere vil anse det nødvendigt som følge af elevens bekymrende tilstand eller adfærd, herunder sygdom og fravær på grund af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende.

Ved 'uddannelsesstedets ledelse' forstås skolelederen, forstanderen, ungdomsskoleinspektøren, eller institutionens leder alt efter uddannelsessted. Der tænkes ikke med bestemmelsen tillagt skolebestyrelsen i folkeskolen nye kompetencer. Ansvar påhviler uddannelsesstedets ledelse under ansvar overfor uddannelsesstedets ejer. Det vil ofte være nødvendigt at inddrage ansatte på uddannelsesstedet og eleverne for at afdække problemet og ikke mindst til at sikre brugbare løsningsforslag til handlingsplanen.

Med 'handlingsplan' tænkes på et dokument, som kort ridser op, hvordan den givne problemstilling med det psykiske undervisningsmiljø tænkes løst i form af en beskrivelse af de handlinger, der vurderes at være nødvendige. Ofte vil handlingerne berøre flere elever, da mobning er udtryk for et utrygt fællesskab og ikke kan isoleres til én elev. Ved at nedfælde, hvordan problemerne løses, kan der skabes en fælles retning for det genoprettende arbejde. Det er i øvrigt ingen formkrav til handlingsplanen. Berørte elever og for

elever undergivet forældremyndighed, eleverne og deres forældremyndighedsindehavere, vil skulle informeres om indholdet af handlingsplanen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 1 c, stk. 5. Dermed bruges dokumentet også til at skabe en gennemsigtighed for elever og forældre i forhold til uddannelsesstedets håndtering af situationen.

Foranstaltningerne i handlingsplanen kan være kort- eller langsigtede og kan ligge på skole-, klasse- eller individniveau. Uddannelsesstedet vurderer selv, hvilke tiltag der bedst muligt kan løse problemerne. Foranstaltninger kan fx være (ej udtømmende):

- Indførelse af ekstra tilsyn i skolegården.
- Skærpelse af fokus på fælles retningslinjer for god klasseledelse.
- Synlig ledelse med fokus på relationskompetence og inkluderende fællesskaber.
- Afholdelse af en temauge om trivsel/mobning for årgangen/hele skolen.
- Indsættelse af en ekstra lærer/pædagog i udvalgte timer.
- Lade klasserne udarbejde deres egne klasseprincipper for trivsel/at være en god kammerat/adfærd på de sociale medier eller det, eleverne selv finder aktuelt.
- Lave øvelser i klassen, der skaber dialog og refleksion over, hvilke udfordringer og opmærksomhedspunkter der kan opstå, når man kommunikerer på nettet.
- Igangsættelse af forskellige fællesskabsskabende aktiviteter i klassen.
- Sætte mobning og klassens trivsel på dagsordenen til forældremøder.
- Afholdelse af individuelle trivselsmøder med hver enkelt elev – eventuelt årligt eller halvårligt.
- Overvejelse i henhold til ordensreglerne af klasseskifte for en eller flere berørte elever.

Mobning handler ifølge nyere forskning, bl.a. eXbus (Exploring Bullying in School) fra 2012, om en bestemt adfærd, som udspringer af en utryk kultur blandt større eller mindre grupper. Mobning forudsætter i den sammenhæng mere end blot et offer og en mobber, nemlig tilskuere eller medløbere, som mere eller mindre bevidst accepterer udstødelsen eller nedværdigelsen af et eller flere af gruppens medlemmer. Mobning er således et gruppefænomen, som ikke udelukkende kan hægtes op på enkeltindivider.

Mobning kan være en måde at skabe et fællesskab på, når det ikke lykkes at samles i fællesskaber om andre emner/aktiviteter. Uanset om mobningen foregår via digitale medier eller i andre fora, kan mobbeårsagen ikke udelukkende tillægges enkelte individer.

Udstødelseshandlinger i forbindelse med mobning har ofte en systematik, der f.eks. kan komme til udtryk ved, at det er den/de samme person(er), der er offer for handlingerne, hvilket kan føre til en stærk følelse af eksklusion og nedgørelse. Men det kan også hurtigt skifte, hvilke elever der inkluderes i gruppen, og hvilke der ekskluderes. Mobning kan ramme piger og drenge på forskellig vis, i forskelligt omfang og med forskellige konsekvenser for de to køn. Mob-

ning kan være direkte og forfølgende eller indirekte og udelukkende. Mobning kan komme til udtryk ved synlig, direkte forfølgelse, f.eks. hvis en elev gentagne gange oplever at blive slået, kaldt grimme ting eller latterliggjort på sociale medier. Mobning kan også komme til udtryk ved den mere tavse, skjulte udelukkelse, f.eks. hvis klassekammerater går, når eleven kommer, vender øjne, hvister, ikke 'liker' opslag på sociale medier osv.

Mobning forudsætter derudover en magtubalance, hvor det er blevet socialt accepteret, at en eller flere personer er mindre værd end andre.

Med den foreslåede bestemmelse sigtes også til problemer med mobning og lignende, som er en følge af elevadfærd uden for uddannelsesstedet, fx til fritidsaktiviteter eller på de sociale medier, men som har en direkte indflydelse på det psykiske undervisningsmiljø på uddannelsesstedet for en eller flere elever.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* vil uddannelsesstedets ledelse skulle udarbejde handlingsplanen, jf. *stk. 1*, senest 10 arbejdsdage efter, at der er modtaget oplysning om problemerne. Efter forslaget vil fristen skulle regnes fra det tidspunkt, hvor en medarbejder på uddannelsesstedet eller ved den kommunale forvaltning for så vidt angår kommunale uddannelsessteder første gang skriftligt eller mundtligt modtager oplysning om problemerne. Handlingsplanen vil skulle revideres efter behov. Der vil dog kunne tages hensyn til skolernes ferieperioder, men i videst muligt omfang bør de 10 arbejdsdage overholdes. Oplysningerne vil kunne komme fra eleven selv, fra andre elever, forældremyndighedsindehavere, ansatte eller andre.

Det kan være en vanskelig vurdering, hvornår oplysninger om problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende er så kvalificerede, at de kræver handling efter den foreslåede bestemmelse. Ved vurderingen må uddannelsesstedets ledelse lægge vægt på, om de modtagne oplysninger beskriver et eller flere af ovenstående karakteristika ved mobning fx en vis systematik i udstødseshandlingerne. Det kan fx være oplysninger om gentagne ondsksfulde drillerier i skolegården eller på de sociale medier, som har medført, at eleven i sin ageren på uddannelsesstedet har trukket sig fra fællesskaber med de andre involverede elever. Enkeltstående hændelser eller periodevist dårlig humør hos en elev er ikke i sig selv oplysninger, som medfører, at pligten til at fastsætte en handlingsplan efter den foreslåede bestemmelse indtræder.

Det følger allerede af undervisningsmiljølovens §§ 6 og 7, at uddannelsesstedets ledelse sørger for, at undervisningsmiljøvurderingen revideres, når der sker ændringer, der har betydning for undervisningsmiljøet, dog mindst hvert tredje år. Undervisningsmiljøvurderingen skal bl.a. mindst indeholde en handlingsplan, hvoraf det fremgår, hvordan de konstaterede problemer, herunder med det psykiske undervisningsmiljø, skal løses.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* vil uddannelsesstedets ledelse skulle gennemføre de planlagte foranstaltninger i overensstemmelse med handlingsplanen eller sørge for, at dette sker. Uddannelsesstedets ledelse har ikke opfyldt sin handlepligt ved blot at sørge for, at der er udarbejdet en handlingsplan, hvis denne ikke gennemføres. Det væsentlige er, at eleverne oplever, at problemerne mindskes og med tiden løses. Uddannelsesstedets ledelse skal gøre, hvad der er muligt inden for sin kompetence for at gennemføre foranstaltningerne. Støder ledelsen på hindringer i form af fx elever eller forældremyndighedsindehaveres manglende medvirken til gennemførelsen af de foreslåede foranstaltninger, må ledelsen forsøge at løse problemstillingen på anden vis og i sidste ende gennem fx bortvisning eller overflytning af en elev til en anden skole i overensstemmelse med ordensreglerne.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* vil uddannelsesstedets ledelse uanset de foreslåede bestemmelser i *stk. 1-3* om en handlingsplan straks skulle træffe de midlertidige foranstaltninger, som her og nu er nødvendige for at gribe ind over for de konstaterede problemer.

Det kan være afgørende for eleven, at der handles hurtigt, og derfor foreslås denne straks-handlepligt, som tager sigte på situationer, hvor de langsigtede løsninger kræver mere tid at sætte i værk. Det vil også i denne forbindelse typisk være nødvendigt at inddrage elever og ansatte ved fastlæggelsen af de midlertidige foranstaltninger. En midlertidig foranstaltning kan fx være at tilbyde berørte elever psykologhjælp efter en samtale med dem, tilbyde et rum for dialog mellem de berørte elever eller at flytte en elev midlertidigt til en anden klasse, såfremt dette er i overensstemmelse med ordensreglerne.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 5* vil uddannelsesstedets ledelse skulle informere de berørte elever og for elever undergivet forældremyndighed eleverne og forældremyndighedsindehavere om indholdet af handlingsplanen efter det foreslåede *stk. 1* og om eventuelle midlertidige foranstaltninger efter det foreslåede *stk. 4*. Der er ikke nogen formkrav til informationen, som fx kan gives skriftligt eller på et møde. Der skal i den forbindelse tages hensyn til de berørte elever og deres rettigheder efter persondataloven.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 3.1. og 3.2.

Til nr. 3-5

Efter den gældende undervisningsmiljølovs § 3, *stk. 2*, beskikkes fem medlemmer af DCUM's bestyrelse af undervisningsministeren efter indstilling fra organisationer og foreninger, der repræsenterer elever og studerende m.v. Et medlem, beskikkes efter indstilling fra Skole og Forældre, og et medlem beskikkes efter indstilling fra Danske Underviserorganisationers Samråd. Endelig beskikkes syv medlemmer efter indstilling fra organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer ejerne af uddannelsesstederne.

Det foreslås med ændringen af § 3, stk. 2, nr. 1, at organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer børn, også bliver indstillingsberettiget til bestyrelsen for DCUM på lige fod med foreninger, der repræsenterer elever og studerende, da dagtilbudsområdet også kan søge vejledning hos DCUM. Det betyder, at Undervisningsministeriet ved nybeskikkelse til bestyrelsen for DCUM vil bede organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer børn, elever og studerende om at indstille i alt fem medlemmer til DCUM's bestyrelse. Foreningerne vil selv skulle finde en prioritering af personer, de ønsker at indstille til bestyrelsen.

Det foreslås endvidere med indsættelsen af et *nyt nr. 4* i § 3, stk. 2, at der til bestyrelsen for Dansk Center for Undervisningsmiljø beskikkes et medlem indstillet af Børnerådet. Det foreslås samtidig for at holde bestyrelsens antal på 15 medlemmer, at organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer ejerne af uddannelsesstederne, fremover kan indstille seks medlemmer mod tidligere syv medlemmer.

Tilsvarende foreslås det med ændringen af § 3, stk. 2, nr. 4, der bliver nr. 5, at organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer ejerne af dagtilbud, også bliver indstillingsberettiget til bestyrelsen på lige fod med ejerne af uddannelsessteder.

Forslaget er en konsekvens af, at dagtilbud siden 1. juli 2006 har kunnet søge rådgivning vedrørende spørgsmål om børnemiljø ved DCUM, jf. nu § 18 a i lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 748 af 20. juni 2016.

I forarbejderne til lov nr. 485 af 7. juni 2006 om børnemiljø i dagtilbud (siden dagtilbudsloven, jf. § 110 i lov nr. 501 af 6. juni 2007) fremgik det, at det på sigt vil være naturligt, at de regler der gælder for Dansk Center for Undervisningsmiljø kommer til at afspejle centrets samlede opgaveprofil, jf. bemærkningerne til § 4, i lovforslag nr. L 179 af 22. marts 2006, jf. Folketingstidende 2005-06, Tillæg A, side 5988 ff.

Undervisningsministeriet besluttede på den baggrund, at undervisningsmiljølovens bestemmelser om bestyrelsessammensætning skulle ændres ved førstkommande lovændring med henblik på at sikre, at både børne- og undervisningsmiljøområdet repræsenteres i bestyrelsen.

Herefter blev praksis fra den 1. oktober 2007, at Ministeriet for Familie og Forbrugersager blev bedt om at indstille et medlem til at repræsentere ejerne af uddannelsesstederne. Dette ministerium indstillede to medlemmer fra Børnerådet, hvoraf det ene blev beskikket. Sidenhen blev Børnerådet bedt om – sammen med organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer institutionsejerne – at indstille de syv medlemmer til bestyrelsen. Børnerådet har på den baggrund været repræsenteret i bestyrelsen med et medlem siden 2007.

De facto vil der derfor for de organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer institutionsejerne, ikke være nogen

ændring forbundet med at gå fra indstillingsret til syv medlemmer til indstillingsret til seks medlemmer.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 3.5.

Til nr. 6

Der er ikke i den gældende undervisningsmiljølov klagebestemmelser, som giver elever og forældremyndighedsindehavere mulighed for at klage over en manglende håndtering af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende. På folkeskoleområdet kan skolelederens beslutninger om enkelte elever ikke behandles af kommunalbestyrelsen, jf. den gældende bestemmelse i folkeskolelovens § 45, stk. 2, jf. også afsnit 3.3.1. På de selvvejende uddannelsessteder kan elever og forældremyndighedsindehavere efter gældende ret bede bestyrelsen om at tage stilling til beslutninger truffet af skolens leder.

Der foreslås indsat et nyt *kapitel 4 a* om klageadgang. Kapitellet vil indeholde fire nye bestemmelser i §§ 7 a-d.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 7 a, stk. 1, vil en elev kunne klage over den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedets opgaver efter § 1 b, stk. 1 og 2, og over uddannelsesstedets ledelses opgaver efter § 1 c, som affattet ved forslagens § 1, nr. 2.

Det, som eleverne kan klage over, er således manglende overholdelse af de handlepligter, som uddannelsesstedets ledelse henholdsvis øverste myndighed får med lovforslaget til at fastsætte en antimobbestrategi, udarbejde en handlingsplan i tilfælde af mobning og foretage de nødvendige midlertidige foranstaltninger, gennemføre foranstaltningerne mv. Klagen kan både være over manglende fastsættelse af fx en handlingsplan, et utilstrækkeligt indhold i en fastsat handlingsplan eller over manglende gennemførelse af handlingsplanen. Klagen vil skulle være begrundet. Da der ikke er foreslået faste krav til indholdet af en antimobbestrategi, vil der ved vurderingen af, om en udarbejdet strategi er utilstrækkelig, skulle lægges vægt på, om den med det givne indhold med rimelighed kan forventes at indfri eller medvirke til at indfri formålet. Tilsvarende for så vidt angår vurderingen af, om en fastsat handlingsplan er tilstrækkelig. I forhold til vurderingen af en manglende eller utilstrækkelig gennemførelse af en handlingsplan, må der lægges vægt på, om uddannelsesstedets ledelse har gjort, hvad der inden for ledelsens kompetence er muligt for at gennemføre foranstaltningerne i handlingsplanen. Nægter en elev fx at medvirke til gennemførelsen, må uddannelsesstedets ledelse søge at løse problemerne på anden vis.

Der er ikke fastsat en frist for klagens indgivelse. Klagen skal dog have en sådan aktualitet, at klagesagen kan behandles uden uforholdsmæssigt besvær i forhold til at skaffe fornødent oplysningsgrundlag for bedømmelse af klagesagen. Klager, der vedrører problemer, som er løst, vil ikke skulle behandles af centret. Problemerne kan fx være løst af eleverne i samarbejde med lærerne, så gruppedynamikken har

forandret sig, og mobning ikke længere er et problem. Tilsvarende vil gælde, hvis eleven, der har klaget, har skiftet uddannelsessted og derfor ikke længere har problemer med mobning på det tidligere uddannelsessted. I så fald kan klagen afvises af DCUM.

Er eleven undergivet forældremyndighed, vil klage også kunne indgives af forældremyndighedsindehaveren. Ved forældremyndighedsindehaverens klage vil eleven skulle inddrages eleven efter alder og modenhed ligesom eleven naturligt vil blive inddraget, hvis vedkommende selv indgiver klagen. DCUM's inddragelse af eleverne i klagesagsbehandlingen skal altså tage hensyn til elevernes forudsætninger, og der vil være forskel på metoderne ved inddragelse af en elev på fx seks år og en elev på 16 år. Da klagesagsbehandlingen sker på skriftligt grundlag vil det være vanskeligt med fuld inddragelse af en elev i de mindste klasser i grundskolen, som derfor typisk vil være repræsenteret af sine forældremyndighedsindehavere, hvorimod en elev i udskoling eller på en ungdomsuddannelse ofte selv vil kunne varetage dialogen med DCUM om klagen. Det bemærkes, at også elever, som er fyldt 18 år, vil kunne klage.

Der vil blive udarbejdet vejledningsmateriale rettet mod både forældre og elever med nærmere beskrivelse af, hvordan klage indgives.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* vil klage efter *stk. 1* skulle indgives til uddannelsesstedet. Den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, vil skulle vurdere, om der er grundlag for at give klager helt eller delvist medhold. Får klageren ikke fuldt ud medhold, vil den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, skulle sende klagen og begrundelse for afgørelsen og vurderingen videre til Dansk Center for Undervisningsmiljø.

For selvejende og statslige uddannelsessteder vil det være bestyrelsen for uddannelsesstedet, som vil skulle vurdere, om der er grundlag for at give klager helt eller delvist medhold. For kommunale uddannelsessteder vil det være kommunalbestyrelsen, som vil skulle vurdere, om der er grundlag for at give klager helt eller delvist medhold.

Der er en klar forventning om, at kommunalbestyrelser og institutionsbestyrelser først og fremmest selv forebygger og bekæmper mobning og løser de konkrete konflikter lokalt, og at påbud og sanktioner derfor kun bliver bragt i anvendelse i yderste konsekvens. Formålet er, som nævnt foran, at hvert enkelt uddannelsessted bliver bedre til at tage fat om problemerne og får løst dem lokalt ude på uddannelsesstederne.

Det tilsigtes med bestemmelsen at reducere antallet af klager, der videresendes til DCUM. Gennemførelsen af en ordning som den foreslåede vil betyde, at de sager, hvor der gives fuldt ud medhold og dermed opnås enighed mellem elever/forældremyndighedsindehavere og den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet,

ikke vil blive videresendt til centret, men vil blive løst i mindelighed mellem de implicerede parter. Der vil herved kunne spares tid til forberedende sagsbehandling både hos uddannelsesstederne og i DCUM. Hertil kommer, at nogle af sagerne vil finde en hurtigere afgørelse til gavn for både elever, forældremyndighedsindehavere og uddannelsesstedet.

I udtrykket 'fuldt ud medhold' ligger, at elever og forældremyndighedsindehavere mundtligt eller skriftligt erklærer sig tilfredse med resultatet af vurderingen af sagen. Såfremt elever og forældremyndighedsindehavere har erklæret sig enige i vurderingen, vil klagen derfor ikke skulle videresendes til DCUM. Er elever og forældremyndighedsindehavere derimod uenige med resultatet af vurderingen, fordi den efter deres opfattelse ikke giver fuldt ud medhold, er den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, forpligtet til efter påkrav at videresende klagen til DCUM.

Klageren har på et hvert tidspunkt mulighed for at trække sin klage tilbage, hvis der efter dialog med uddannelsesstedets ledelse eller øverste instans er opnået enighed om en fremgangsmåde til håndtering af problemet.

Sagsgangen bliver således den, at klagen sendes til uddannelsesstedet af en elev eller dennes forældremyndighedsindehavere. Uddannelsesstedets ledelse sørger for, at den øverste ansvarlige instans for uddannelsesstedet ser klagen og foretager en vurdering af, om sagen bør håndteres på en anden måde end sket eller foreslået. Fastholder den øverste instans uddannelsesstedets ledelses beslutning i sagen, sendes klagen videre til DCUM.

DCUM vil ikke skulle påtale sagsbehandlingsregler, god forvaltningsskik m.v., medmindre det har fået betydning for sagens udfald.

På folkeskoleområdet findes en tilsvarende ordning for klagenævnet for specialundervisning, jf. folkeskolelovens § 51 b, jf. lovbekendtgørelse nr. 747 af 20. juni 2016.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* vil undervisningsministeren skulle fastsætte regler om behandlingen af klagesager, herunder regler om tidsfrister for vurdering og videre-sendelse af klager.

Sagsbehandlingen vil skulle ske på skriftligt grundlag. DCUM vil ikke med forslaget få kompetence til at foretage vidneafhøringer eller til at tage på uanmeldt besøg på uddannelsesstedet. Ved uenighed mellem uddannelsesstedet og en elev eller dennes forældremyndighedsindehavere om, hvorvidt det hændte konstituerer mobning eller ej, vil DCUM skulle lægge uddannelsesstedets beskrivelse af fakta til grund, medmindre eleven eller forældremyndighedsindehaverne kan dokumentere, at fakta ikke er sandfærdigt beskrevet. Findes sådan dokumentation ikke, vil DCUM skulle afvise klagen.

Ved udmøntning af bemyndigelsen vil der blive fastsat regler om indsendelse af klagen, herunder ved indsendelse di-

rekte til DCUM, vurdering af klagens aktualitet, frist for vurdering og frist for en afgørelse, som giver klageren fuldt ud eller delvist medhold. Det vil blandt andet blive fastsat, at vurderingen normalt skal ske inden fire uger.

Det er forventningen, at klagesagsbehandlingen også vil indgå i centrets årlige beretning, jf. den gældende undervisningsmiljølovs § 2, stk. 4.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 7 b, stk. 1, vil Dansk Center for Undervisningsmiljø's daglige leder skulle træffe afgørelse i klagesager efter den foreslåede bestemmelse i § 7 a, stk. 2. Centrets daglige leder vil i behandlingen af disse klager ikke skulle være underlagt bestyrelsens instruktion. Efter den gældende undervisningsmiljølovs § 3, stk. 5, har bestyrelsen den overordnede ledelse af centret og fastlægger centrets virksomhed. Af § 3, stk. 6, 1. pkt., fremgår endvidere, at bestyrelsen ansætter og afskediger centrets daglige leder efter undervisningsministerens godkendelse. Centrets daglige leder er altså i alle spørgsmål underlagt bestyrelsens instruktion. Virkningen af den foreslåede bestemmelse er, at dette ikke bliver tilfældet, for så vidt angår klagesagsbehandlingen. Baggrunden for den foreslåede bestemmelse er, at DCUM's bestyrelse hovedsagelig består af repræsentanter for elever og uddannelsessteder, dvs. de typiske parter i klagesager, og instruktionsmuligheden ved klagesager er derfor ikke fundet hensigtsmæssig. Bestyrelsen er sammensat med henblik på varetagelsen af DCUM's hidtidige funktion som videnscenter.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 vil centrets afgørelser ikke kunne indbringes for anden administrativ myndighed.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 7 c, stk. 1, vil Dansk Center for Undervisningsmiljø til den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, kunne udstede påbud om opfyldelse af en handlepligt efter § 1 b, stk. 1 og 2, og § 1 c inden for en rimelig frist.

Der kan både blive tale om et påbud, hvor der ikke er handlet, eller hvor handlingerne er utilstrækkelige, fx hvis en handlingsplan efter den foreslåede § 1 c, stk. 1, efter DCUM's vurdering ikke er tilstrækkelig til at løse problemerne.

Med rimelig frist bør tages hensyn til problemernes kompleksitet og omfang. Normalt bør der ikke udstedes påbud med en frist på under 14 dage.

For kommunale uddannelsessteder vil påbuddet skulle rettes mod kommunalbestyrelsen. For selvejende og statslige uddannelsessteder vil påbuddet skulle rettes mod bestyrelsen for uddannelsesstedet.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 vil de kommunale tilsynsmyndigheder efter anmodning fra centret og efter bestemmelserne i kapitel VI og VII i lov om kommunernes styrelse skulle påse, at vedkommende kommunalbestyrelse efterlever påbud udstedt efter stk. 1. Kapitel VI i lov om

kommunernes styrelse indeholder regler om Statsforvaltningens kompetence og reaktionsmuligheder som led i det almindelige tilsyn med kommunerne, herunder regler om muligheden for at anvende tvangsbøder. Kapitel VII i lov om kommunernes styrelse indeholder de tilsvarende regler for Økonomi- og indenrigsministeriets kompetence og reaktionsmuligheder som øverste tilsynsmyndighed.

Det bemærkes i den forbindelse, at Statsforvaltningen, med Økonomi- og Indenrigsministeriet som øverste tilsynsmyndighed, fører tilsyn med kommunernes overholdelse af den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Den gældende undervisningsmiljølov dækker både offentlige og private uddannelsessteder, og bl.a. derfor har Statsforvaltningen efter de gældende regler ikke hjemmel til at påse, om de kommunale uddannelsessteder overholder loven.

Det kommunale tilsyn retter sig endvidere mod den virksomhed, der udføres af kommunalbestyrelsen eller på kommunalbestyrelsens vegne. Tilsynets kompetence omfatter ikke den virksomhed, der udøves af kommunale enheder med selvstændig kompetence, dvs. efter de gældende regler fx skolebestyrelser eller skolelederen.

Statsforvaltningens tilsyn viger endelig, hvis der er en anden klage- eller tilsynsmyndighed, der kan tage stilling til sagen. Statsforvaltningen vil derfor ikke kunne tage stilling til kommunalbestyrelsens overholdelse af lovgivningen, i det omfang DCUM er kompetent.

De kommunale tilsynsmyndigheder vil derfor efter de almindelige regler om kommunaltilsynet, jf. kapitel VI og VII i lov om kommunernes styrelse, ikke kunne tage stilling til kommunalbestyrelsens overholdelse af undervisningsmiljøloven. Det gælder både i sager, hvor DCUM er kompetent som klage- eller tilsynsmyndighed, og i forhold til spørgsmål, som ikke kan indbringes for DCUM.

Med en særligt fastsat bestemmelse herom i § 7 c, stk. 2, gives de kommunale tilsynsmyndigheder imidlertid kompetence til efter anmodning fra centret at påse, at vedkommende kommunalbestyrelse efterlever påbud udstedt efter § 7 c, stk. 1, om opfyldelse af en handlepligt efter lovens § 1 b, stk. 1 og 2, og § 1 c.

Hvis DCUM, som klagemyndighed træffer en bindende afgørelse om et påbud, som kommunalbestyrelsen ikke efterlever, vil der således være tale om en klar ulovlighed, som Statsforvaltningen ved anvendelse af eller trussel om anvendelse af tvangsbøder over for de ansvarlige kommunalbestyrelsesmedlemmer vil kunne medvirke til at bringe til ophør.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 3 vil undervisningsministeren efter anmodning fra centret skulle tilbageholde tilskud til et selvejende uddannelsessted, som ikke har efterlevet et påbud udstedt efter stk. 1, indtil dette er efterlevet, eller at lade tilskud helt bortfalde. Ministeriet vil være forpligtet til at lægge DCUM's bindende afgørelse til grund, medmindre afgørelsen er behæftet med en åbenbar og væsentlig mangel.

Det vil være DCUM, som fastsætter størrelsen på tilskudstilbageholdelsen eller i særligt grove tilfælde tilskudsbortfaldet. Der bør normalt ikke være tale om større beløb end op til højst 100.000 kr. i særligt grove tilfælde. Særligt grove tilfælde kan fx være forløb, hvor uddannelsesstedets ledelse har været opmærksom på, at mobning har fundet sted, men ikke har grebet ind på trods af alvorlige konsekvenser for de berørte elever og deres skolegang. Beløbet skal fastsættes, så det ikke er af ubetydelig størrelse for uddannelsesstedet, men under hensyn til uddannelsesstedets økonomi, så tilskudstilbageholdelsen eller bortfaldet af tilskud ikke bringer udførelsen af lovbestemte opgaver i fare. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet vil kunne bistå DCUM med oplysninger om det selvejende uddannelsesstedets økonomi med henblik på at fastsætte beløbets størrelse.

For så vidt angår Sorø Akademi, som er en statslig institution, så modtager de bevilling og ikke tilskud, men der er underlagt undervisningsministerens instruktionsbeføjelse. Fremfor tilskudssanktioner kan der derfor her blive tale om, at ministeren vil udøve sin instruktionsbeføjelse.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 7 d vil undervisningsministeren kunne fastsætte regler om fremgangsmåden ved og adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til en bemyndigelse til en styrelse under Undervisningsministeriet til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren, herunder om at afgørelsen ikke kan indbringes for ministeren. Fx vil opgaver vedrørende tilskudstilbageholdelse naturligt varetages af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Det foreslås med bestemmelsen, at undervisningsministeren her kan fastsætte regler om fremgangsmåde ved indgivelse af klager, herunder fx at en klage først skal sendes til styrelsen, der så skal vurdere sagen med henblik på, om afgørelsen skal ændres, eller klagen sendes videre til ministeriet med styrelsens udtalelse, eller fastsætte regler om at afgørelser truffet af styrelser under Undervisningsministeriet ikke kan påklages til ministeriet, så styrelsens afgørelse bliver den endelige administrative afgørelse af sagen.

Bestemmelsen giver ikke hjemmel til at afskære klageadgang, der i øvrigt følger af lovgivningen.

Bestemmelsen foreslås indført for at bringe undervisningsmiljøloven i overensstemmelse med den nyeste lovgivningspraksis på ministeriets område, jf. fx § 36 i lov om kombineret ungdomsuddannelse, § 21 a i lov om produktionsskoler, § 40 b i lov om friskoler og private grundskoler m.v., § 49 a i lov om efterskoler og frie fagskoler, § 7 i lov om udbud af ungdomsuddannelser i udlandet, § 18, stk. 3, i lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v., § 19 a i lov om forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne og § 73 i lov om de gymnasiale uddannelser.

Der foreslås indsat et nyt *kapitel 4 b* om tilsyn. Kapitlet vil indeholde en ny bestemmelse i form af den foreslåede § 7 e.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 7 e, *stk. 1*, vil Dansk Center for Undervisningsmiljø skulle føre tilsyn med overholdelsen af bestemmelserne i kapitel 1, 1 a, 3 og 4. Kapitel 2 (Dansk Center for Undervisningsmiljø) og det foreslåede kapitel 4 a (Klageadgang) er ikke omfattet af tilsynsfunktionen, da DCUM ikke kan føre tilsyn med sin egen organisation.

Der er ikke i den gældende undervisningsmiljølov fastsat bestemmelser om tilsyn med lovens overholdelse. Dansk Center for Undervisningsmiljø var ved lovens vedtagelse ikke tiltænkt en egentlig tilsynsmyndighed, men centret kan som led i indsamling og systematisering af viden om regler og praksis af betydning for undervisningsmiljøet iværksætte undersøgelser om uddannelsessteders overholdelse af gældende regler på området.

En væsentlig del af tilsynet forventes at bestå i at behandle de indkomne klager. Derudover kan DCUM iværksætte forskellige tilsyn med lovens overholdelse fx i form af stikprøvekontrol af kvaliteten af uddannelsesstedernes antimobbestrategier eller undervisningsmiljøvurderinger eller ved tilsyn med, om de er offentliggjort på uddannelsesstedets hjemmeside. DCUM kan også lave forskellige undersøgelser af, hvordan eleverne har oplevet deres inddragelse i arbejdet og den efterfølgende information om de fastsatte planer og strategier.

Finder DCUM, at der er grove eller gentagne overtrædelser af loven, kan centret henstille til Undervisningsministeriet, at der tages initiativ til eventuelle lovændringer eller udsendes hyrdebrev til uddannelsesstederne om forståelsen af loven.

DCUM's tilsyn med undervisningsmiljølovens overholdelse forløber sideløbende med øvrige tilsyn med uddannelsesstedernes undervisning m.v., som er reguleret i anden lovgivning.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* vil centret til brug for tilsynet kunne forlange enhver oplysning, som centret skønner nødvendig til udførelse af disse opgaver, meddelt af den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet. Det kan fx være tale om antimobbestrategier efter den foreslåede bestemmelse i § 1 b, handlingsplaner efter den foreslåede § 1 c, undervisningsmiljøvurderinger efter undervisningsmiljølovens kapitel 4 eller indberetninger fra elever, forældremyndighedsindehavere eller ansatte om problemer med det psykiske undervisningsmiljø.

Det er forventningen, at tilsynet også vil indgå i centrets årlige beretning, jf. den gældende undervisningsmiljølovs § 2, stk. 4.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 3.4. og 3.6.

Til § 2

Til nr. 1

Af den gældende folkeskolelovs § 45, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 747 af 20. juni 2016, fremgår det, at skolelederen leder og fordeler arbejdet mellem skolens ansatte og træffer alle konkrete beslutninger vedrørende skolens elever. Det fremgår endvidere, at lederens konkrete beslutninger vedrørende skolens elever inden for de mål og rammer og principper, som kommunalbestyrelsen henholdsvis skolebestyrelsen har fastsat, ikke kan behandles af kommunalbestyrelsen.

Det foreslås, at § 45, stk. 2, ændres ved indsættelse af et 3. pkt., således, at 2. pkt. i stk. 2 ikke gælder for skolelederens beslutninger truffet efter § 1 c i undervisningsmiljøloven. Disse beslutninger vil derfor med forslaget kunne behandles af kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen er kommunens øverste myndighed og har dermed det overordnede ansvar for hele den kommunale virksomhed. Det betyder, at det kræver udtrykkelig lovhjemmel at tillæge kommunale organer eller enkeltpersoner en selvstændig og af kommunalbestyrelsen uafhængig kompetence til at træffe beslutning vedrørende kommunale anliggender. Som udgangspunkt er kommunalbestyrelsen derfor kompetent til at træffe afgørelse i enhver sag, som vedrører kommunen. Kommunalbestyrelsen kan delegere sin kompetence til udvalg og den kommunale administration, men kompetencen forbliver hos kommunalbestyrelsen, som også har det endelige ansvar.

Ved ændringslov nr. 534 af 12. juni 2009 fastsat i folkeskolelovens § 45, stk. 2, 2. pkt., at skolelederens konkrete beslutninger vedrørende skolens enkelte elever inden for de mål og rammer og principper, som kommunalbestyrelsen henholdsvis skolebestyrelsen har fastsat, ikke kan behandles af kommunalbestyrelsen. Baggrunden for ændringen var et behov for at tydeliggøre og udvide skolelederens ledelsesrum.

Det foreslås med ændringen af § 45, stk. 2, at fjerne denne begrænsning i kommunalbestyrelsens kompetence for så vidt angår beslutninger om mobning, og derfor vil kommunale uddannelsessteders efterlevelse af reglerne om mobning fremover kunne behandles af kommunalbestyrelsen. Det gælder som udgangspunkt i enhver sag om mobning, hvor en elev eller dennes forældremyndighedsindehavere er utilfreds med skolens beslutninger.

Det vil i praksis dog kunne være vanskeligt for kommunalbestyrelsen/den kommunale forvaltning at gribe ind i de fag-

skøn, som ligger til grund for de enkelte skolelederes konkrete beslutninger i forhold til de enkelte elever. Kommunalbestyrelsen vil primært kunne oplyse sagen ved at bede forvaltningen eller skolelederen om at belyse fakta.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 3.3.

Til § 3

Det foreslås i § 3, stk. 1, at loven skal træde i kraft den 1. august 2017.

Det foreslås i § 3, stk. 2, at uddannelsessteder omfattet af § 1 a i undervisningsmiljøloven, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, med undtagelse af folkeskoler og kommunale internationale grundskoler vil skulle have fastsat antimobbestrategien, jf. § 1 b, stk. 1, i undervisningsmiljøloven, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, senest den 1. oktober 2017.

Da der allerede efter gældende ret er krav om en antimobstrategi på folkeskoler, jf. folkeskolelovens § 44, stk. 4, og kommunale internationale grundskoler, jf. § 12, stk. 2, i lov om kommunale internationale grundskoler omfattes disse to typer af uddannelsessteder ikke af den senere virkning.

Det foreslås i § 3, stk. 3, at § 1, nr. 3-5, får virkning fra førstkommende nybeskikkelse til bestyrelsen for Dansk Center for Undervisningsmiljø. Bestyrelsen beskikkes for en toårig periode, jf. § 3, stk. 3, i den gældende bestemmelse i undervisningsmiljøloven med undtagelse af formanden, som sidder i fire år. Den siddende bestyrelse er beskikket indtil den 1. oktober 2017. Lovforslagets bestemmelser om udpegningsret for bestyrelsen vil derfor først få virkning fra beskikkelsen for bestyrelsesperioden, som påbegyndes den 1. oktober 2017. Udskydes denne bestyrelsesperiode får bestemmelserne først senere virkning, dvs. fra tidspunktet for nybeskikkelsen.

Til § 4

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Det bemærkes, at undervisningsmiljøloven og folkeskoleloven ikke gælder for Færøerne og Grønland, jf. § 9 i lov om elever og studerendes undervisningsmiljø og § 61 i lov om folkeskolen.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Kapitel 1

Rettigheder og pligter

Lovforslaget

§ 1

I lov nr. 166 af 14. marts 2001 om elevers og studerendes undervisningsmiljø foretages følgende ændringer:

1. Overskriften til *kapitel 1* affattes således:

»Kapitel 1

Generelle rettigheder og pligter«

2. Efter kapitel 1 indsættes:

»Kapitel 1 a

Pligt til tiltag mod problemer med det psykiske undervisningsmiljø

§ 1 a. Reglerne i dette kapitel gælder for grundskoleundervisning og ungdomsuddannelser.

§ 1 b. Den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, fastsætter en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning, jf. dog stk. 2. Strategien revideres efter behov.

Stk. 2. Skolebestyrelsen på folkeskoler og kommunale internationale grundskoler fastsætter en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning, som en del af værdiregelsættet, jf. § 44, stk. 4, i folkeskoleloven og § 12, stk. 2, i lov om kommunale internationale grundskoler. Er der ikke inden skoleårets begyndelse fastsat en antimobbestrategi, skal kommunalbestyrelsen fastsætte en sådan, som gælder, indtil en antimobbestrategi bliver fastsat af skolebestyrelsen. Strategien revideres efter behov.

§ 1 c. Konstaterer uddannelsesstedets ledelse problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende, udarbejder ledelsen en handlingsplan, hvoraf det fremgår, med hvilke foranstaltninger problemerne effektivt bringes til ophør. Tilsvarende gælder, hvis uddannelsesstedets ledelse eller en elevs forældremyndighedsindehavere anser det nødvendigt som følge af elevens bekymrende tilstand eller adfærd, herunder sygdom og fravær, på grund af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende.

Stk. 2. Uddannelsesstedets ledelse skal udarbejde handlingsplanen, jf. stk. 1, senest 10 arbejdsdage efter, at der er modtaget oplysning om problemerne. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor en medarbejder på uddannelsesstedet eller ved den kommunale forvaltning for så vidt angår kommunale uddannelsessteder første gang skriftligt eller mundtligt mod-

tager oplysning om problemerne. Handlingsplanen revideres efter behov.

Stk. 3. Uddannelsesstedets ledelse gennemfører de planlagte foranstaltninger i overensstemmelse med handlingsplanen eller sørger for, at dette sker.

Stk. 4. Uanset stk. 1-3 træffer uddannelsesstedets ledelse straks de midlertidige foranstaltninger, som her og nu er nødvendige for at gribe ind over for de konstaterede problemer.

Stk. 5. Uddannelsesstedets ledelse informerer de berørte elever og for elever undergivet forældremyndighed eleverne og forældremyndighedsindehaverne om indholdet af handlingsplanen og om eventuelle midlertidige foranstaltninger.«

§ 3. ---

Stk. 2. Bestyrelsen består af en formand og 14 andre medlemmer, der beskikkes af undervisningsministeren på følgende måde:

1) Fem medlemmer, der beskikkes efter indstilling fra organisationer og foreninger, der repræsenterer elever og studerende m.v.

2) Et medlem, der beskikkes efter indstilling fra Skole og Samfund

3) Et medlem, der beskikkes efter indstilling fra Danske Underviserorganisationers Samråd.

4) Syv medlemmer, der beskikkes efter indstilling fra organisationer og foreninger m.v., der repræsenterer ejerne af uddannelsesstederne.

Stk. 3-6. ---

3. I § 3, stk. 2, nr. 1, indsættes efter »repræsenterer«: »børn,«.

4. I § 3, stk. 2, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) Et medlem, der beskikkes efter indstilling fra Børnerådet.«

Nr. 4 bliver herefter nr. 5.

5. I § 3, stk. 2, nr. 4, der bliver nr. 5, ændres »Syv« til: »Seks« og efter »ejerne af« indsættes: »dagtilbuddene og«.

6. Efter kapitel 4 indsættes:

»Kapitel 4 a

Klageadgang

§ 7 a. En elev kan klage over den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedets opgaver efter § 1 b, stk. 1 og 2, og over uddannelsesstedets ledelses opgaver efter § 1 c. Klagen skal være begrundet. Er eleven undergivet forældremyndighed, kan klage også indgives af forældremyndighedsindehaveren. Ved forældremyndighedsindehaverens klage inddrages eleven efter alder og modenhed.

Stk. 2. Klage efter stk. 1 indgives til uddannelsesstedet. Den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, vurderer, om der er grundlag for at give klageren helt eller delvist medhold. Får klageren ikke fuldt ud medhold, sender den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, klagen og begrundelse for

afgørelsen og vurderingen videre til Dansk Center for Undervisningsmiljø.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om behandlingen af klagesager, herunder regler om tidsfrister for vurdering og videresendelse af klager.

§ 7 b. Dansk Center for Undervisningsmiljø's daglige leder træffer afgørelse i klagesager efter § 7 a, stk. 2. Centrets daglige leder er i behandlingen af disse klager ikke underlagt bestyrelsens instruktion.

Stk. 2. Centrets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 7 c. Dansk Center for Undervisningsmiljø kan til den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, udstede påbud om opfyldelse af en handlepligt efter § 1 b, stk. 1 og 2, og § 1 c indenfor en rimelig frist.

Stk. 2. De kommunale tilsynsmyndigheder påser efter anmodning fra centret og efter bestemmelserne i kapitel VI og VII i lov om kommunernes styrelse, at vedkommende kommunalbestyrelse efterlever påbud udstedt efter stk. 1.

Stk. 3. Undervisningsministeren tilbageholder efter anmodning fra centret tilskud til et selvejende uddannelsessted, som ikke har efterlevet et påbud udstedt efter stk. 1, indtil dette er efterlevet, eller lader tilskud helt bortfalde.

§ 7 d. Har undervisningsministeren bemyndiget en styrelse under Undervisningsministeriet til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren, kan ministeren fastsætte regler om fremgangsmåden ved og adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelsen, herunder om at afgørelsen ikke kan indbringes for ministeren.

§ 7 e. Dansk Center for Undervisningsmiljø fører tilsyn med overholdelsen af bestemmelserne i kapitlerne 1, 1 a, 3 og 4.

Stk. 2. Centret kan til brug for tilsynet forlange enhver oplysning, som centret skønner nødvendig til udførelse af disse opgaver, meddelt af den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet.«

§ 2

I lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 747 af 20. juni 2016, som ændret ved § 13 i lov nr. 1746 af 27. december 2016, foretages følgende ændring:

1. I § 45, stk. 2, indsættes efter 2. pkt.:

§ 45. ---

Stk. 2. Skolelederen leder og fordeler arbejdet mellem skolens ansatte og træffer alle konkrete beslutninger vedrørende skolens elever. Lederens konkrete beslutninger vedrørende skolens elever inden for de mål og rammer og principper, som kommunalbestyrelsen henholdsvis skolebestyrelsen har fastsat, kan ikke behandles af kommunalbestyrelsen.

Stk. 3-5. ---

»2. pkt. gælder ikke beslutninger truffet efter § 1 c i lov om elever og studerendes undervisningsmiljø.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2017.

Stk. 2. For uddannelsessteder omfattet af § 1 a i lov om elever og studerendes undervisningsmiljø, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, med undtagelse af folkeskoler og kommunale internationale grundskoler skal antimobbestrategien, jf. § 1 b, stk. 1, i lov om elever og studerendes undervisningsmiljø, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, være fastsat senest den 1. oktober 2017.

Stk. 3. § 1, nr. 3-5, får virkning fra førstkommende nybeskikkelse til bestyrelsen for Dansk Center for Undervisningsmiljø.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.